C/2025/5511

13.10.2025

KOMISJONI TEATIS

Suunised kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamise kohta

(C/2025/5511)

SISUKORD

I. Sissejuhatus 3

II. Asutuste loomine ja määramine 3

a. Kliimameetmete sotsiaalkava elluviimises osalevad asutused 4

1. Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise eest vastutavad asutused 4

2. Maksetaotlustele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastutav(ad) asutus(ed) 5

3. Süsteemide ja toimingute auditeerimise eest vastutav(ad) asutus(ed) 5

b. Täiendavad asutused 6

4. Kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamise ja seire koordineerimise eest vastutav asutus 6

c. Liikmesriigipoolne määramine 6

d. Audititöö, mida tuleb teha riiklikul tasandil, kui ametiasutused ei ole hõlmatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 11 lõikega 3 või taaste- ja vastupidavusrahastuga 7

e. Komisjoni heakskiit asutuste määramisele 8

III. Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise ettevalmistamine 8

a. Riikliku koordineerimiskomitee loomine 8

b. Piirkondlike/kohalike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna sidusrühmade kaasamine 9

IV. Rakendamise seire 9

a. Ühised näitajad 10

b. Ühised näitajad, mida kasutatakse vahe-eesmärkide ja sihtidena 11

c. Rakendamise edusamme käsitlev iga kahe aasta tagant koostatav aruanne 11

VI. Maksetaotlused 12

a. Maksetaotluste esitamine 13

b. Liidu vahendite haldaja kinnitus 13

c. Auditite kokkuvõte 13

d. Kulukohustuste vabastamine ja allesjäänud assigneeringud 14

V. Rahaeraldise kulukohustused 14

a. Komisjoni rakendusotsus koos mitmeaastase rahastamisotsusega 14

b. Juriidilised kohustused 15

c. Individuaalsed eelarvelised kulukohustused 15

VII. Komisjoni hinnang ja maksetaotluste töötlemine 16

a. Väljamakseväärtuste eelmääratlus 16

b. Positiivne hinnang ja maksed 16

c. Vahe-eesmärkide ja sihtide nõuetekohane saavutamine 16

d. Vahe-eesmärkide ja sihtide negatiivne hinnang, maksete peatamine 17

e. Kõrvalekaldumine algselt prognoositud kuludest 17

f. Proportsionaalsed maksed piiratud vahendite korral 17

g. Lepingu oluliselt puudulik täitmine ja lõpetamine 18

VIII. ELi finantshuvide kaitse 18

a. Haldus- ja kontrollisüsteemid 18

b. Pettuste ärahoidmine 19

c. Huvide konflikt 19

Nõuete täitmata jätmise tagajärjed 20

d. Topeltrahastamise ennetamine ja vastastikune täiendavus muude rahastamisvahenditega 20

Projekteerimisetapp 21

Rakendusetapp 21

Komisjoni roll 21

e. Vastavus ELi riigiabi eeskirjadele 21

f. Hankelepingute sõlmimise korra järgimine 23

IX. Digisüsteem, andmete kogumine ja säilitamine rahaliste vahendite lõplike saajate kohta 24

a. Ühtne digisüsteem meetmete rakendamist ja investeeringuid käsitleva asjakohase teabe registreerimiseks 24

b. Liikmesriikide ja komisjoni vahelise elektroonilise andmevahetussüsteemi kasutamine 25

c. Vahendite lõplikke saajaid käsitlevate andmete kogumine, salvestamine ja säilitamine 26

X. Kindlus, audit ja kontroll 26

a. Juhtimis- ja kontrollsüsteemide hindamine 27

XI. Rahalise toetuse ja sissenõudmiste vähendamine 28

XII. Kliimameetmete sotsiaalfondi hindamine ja kliimameetmete sotsiaalkavade asjakohasuse hindamine 29

a. Kliimameetmete sotsiaalfondi hindamine 29

b. Kliimameetmete sotsiaalkavade asjakohasuse hindamine 30

c. Investeeringute kestlikkus 30

XIII. Teave, teavitustegevus ja nähtavus 30

a. Nähtavus ja teave vahendite lõplikele saajatele 30

b. Andmete avaldamine vahendite lõplike saajate ning kliimameetmete sotsiaalfondi raames rakendatud meetmete ja investeeringute kohta 32

c. Kliimameetmete sotsiaalkava kommunikatsioonistrateegia 32

d. Horisontaalsed kommunikatsioonitegevused Euroopa tasandil 33

I. **Sissejuhatus**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/955 (edaspidi „kliimameetmete sotsiaalfondi määrus“) ([1]) loodud kliimameetmete sotsiaalfondi eesmärk on aidata kaasa sotsiaalselt õiglasele üleminekule kliimaneutraalsusele.

Kliimameetmete sotsiaalfondi konkreetne eesmärk on tegeleda sotsiaalse mõjuga, mis tuleneb hoonetest ja maanteetranspordist pärinevate kasvuhoonegaaside heitkoguste lisamisest direktiivi 2003/87/EÜ ([2]) (HKSi direktiiv) kohaldamisalasse. HKSi direktiivi IV peatüki punktiga a loodud uus heitkogustega kauplemise süsteem (HKS2) hõlmab hooneid, maanteetransporti ja väiketööstussektoreid, mida olemasolev ELi heitkogustega kauplemise süsteem ei hõlmanud. Kliimameetmete sotsiaalfondist antakse liikmesriikidele rahalist toetust, et nad saaksid aidata neid vähekaitstud leibkondi, vähekaitstud transpordikasutajaid ja vähekaitstud mikroettevõtjaid, keda HKS2 rakendamisest tulenev energia- ja transpordikulude suurenemine eriti tõsiselt mõjutab.

Käesolevate suuniste eesmärk on aidata liikmesriikidel rakendada oma kliimameetmete sotsiaalkavasid kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määrusega. Nendega täiendatakse kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitlevat suunist ([3]) ja komisjoni teatist, milles antakse tehnilisi suuniseid põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ([4]) kohaldamise kohta, ja selle lisasid ([5]).

Suunised ei välista tulevasi õigusnorme 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis. Suunised vaadatakse vajaduse korral läbi, et viia need kooskõlla 2027. aasta järgse mitmeaastase finantsraamistiku alusel kohaldatavate mis tahes tulevaste õigusnormidega, sealhulgas rakendamismeetodi võimalike muudatustega, ning tagada, et meetmeid ja investeeringuid rakendatakse jätkuvalt tõhusalt.

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 4 lõikega 1 ja põhjendusega 17 peaks iga liikmesriik esitama komisjonile oma kliimameetmete sotsiaalkava 30. juuniks 2025.

Kliimameetmete sotsiaalfondi raames eraldatakse ajavahemikuks 1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2032 65 miljardit eurot. Liikmesriikide kohustuslik osalus, mis moodustab vähemalt 25 % nende kliimameetmete sotsiaalkava hinnangulisest kogumaksumusest, annab kliimameetmete sotsiaalfondi vähemalt 86,7 miljardit eurot. Kliimameetmete sotsiaalfond alustab tegevust 1. jaanuaril 2026, s.o vähemalt üks aasta enne HKS2 täielikku kasutuselevõttu ning kaks aastat enne uue mitmeaastase finantsraamistiku algust 2028. aastal. Varakult alustamine aitab HKS2 sujuvalt kasutusele võtta.

HKS2 loomist käsitleva direktiivi (EL) 2023/959 ülevõtmise tähtaeg oli 30. juuni 2024 ([6]). Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunkti i kohaselt hindab komisjon kliimameetmete sotsiaalkava asjakohasust, võttes arvesse, kas kavaga leevendatakse piisavalt vähekaitstud leibkondadele, mikroettevõtjatele ja transpordikasutajatele avalduvat sotsiaalset mõju ja tekkivaid probleeme, mis on seotud HKS2-ga. Seetõttu toob HKS2 ülevõtmata jätmine kaasa selle, et kliimameetmete sotsiaalkavaga ei ole võimalik täita asjakohasuse nõuet ja kliimameetmete sotsiaalfondi üldeesmärki.

Kui liikmesriik esitab ametlikult oma kliimameetmete sotsiaalkava, aga ei ole võtnud üle direktiivi (EL) 2023/959, millega luuakse HKS2, ei ole komisjonil võimalik esitatud kliimameetmete sotsiaalkava hinnata. Sellisel juhul, eelkõige juhul, kui liikmesriik ei ole sätestanud oma territooriumil asuvatele reguleeritud üksustele juriidilist kohustust tagastada HKS2 lubatud heitkoguste ühikud, mis on samaväärsed nende tõendatud heitkogustega, ei peeta kliimameetmete sotsiaalkava asjakohaseks, sest ei ole võimalik tõendada sotsiaalset mõju, nagu on nõutud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 16 lõike 3 punkti a alapunktis i. Sellisel juhul annab komisjon kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõikega 4 välja rakendusotsuse, mis sisaldab negatiivset hinnangut kliimameetmete sotsiaalkava kohta.

II. **Asutuste loomine ja määramine**

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 11 lõikega 3, artikli 21 lõikega 1 ja III lisaga peab iga liikmesriik kehtestama **tõhusa ja tulemusliku sisekontrollisüsteemi**. See hõlmab selliste asutuste ja organite loomist ja määramist, mis vastutavad kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise eri aspektide ja kliimameetmete sotsiaalkavaga seotud süsteemide ja toimingute auditeerimise eest.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

([3]) C(2025) 881 final.

([4]) C(2025) 880 final.

([5]) C(2025) 880 final, lisad 1–2.

([6]) Direktiivi (EL) 2023/959 artikli 3 teine lõige.

Selleks et tugineda olemasolevatele kogemustele ja vähendada halduskoormust, **võivad liikmesriigid** – vastavalt oma õigus- ja regulatiivsele raamistikule ning komisjoni kinnitusele – **määrata ühe asutuse**, kes täidab allpool punktides a ja b loetletud ülesandeid; kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamise ja seire koordineerimine, kliimameetmete sotsiaalkava rakendamine, liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamine ja komisjonile esitatavate maksetaotluste ettevalmistamine. Näiteks võivad liikmesriigid usaldada kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise ühtekuuluvuspoliitika programmide või taaste- ja vastupidavusrahastu korraldusasutustele. Lisaks sellele peavad liikmesriigid määrama asutuse või asutused, kes auditeerivad süsteeme ja toiminguid nii, et oleks tagatud nende funktsionaalne sõltumatus.

a. ***Kliimameetmete sotsiaalkava elluviimises osalevad asutused***

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruses ja selle III lisas on konkreetselt määratletud kliimameetmete sotsiaalkava elluviimises osalevate asutuste järgmised ülesanded. Täita tuleb järgmisi ülesandeid:

1. *Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise eest vastutavad asutused*

— Kliimameetmete sotsiaalkavades kirjeldatud **meetmete ja/või investeeringute haldamine** nende eesmärkide saavutamiseks ning nendega seotud kohustuste ja ülesannete määramiseks.

— Usaldusväärsete süsteemide olemasolu tagamine **ELi finantshuvide** kaitsmiseks, pöörates erilist tähelepanu pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmisele, avastamisele, nendest teatamisele ja nende kõrvaldamisele, ning kohaldatavate eeskirjade, eelkõige riigiabi eeskirjade ja hankelepingute sõlmimise korra järgimise tagamine. See hõlmab õigusnormide rikkumiste kiiret avastamist ja nendega tegelemist.

— Tõhusate ja proportsionaalsete **pettusevastaste meetmete** ja menetluste kehtestamine, mida on kohandatud pettustevastase võitluse strateegias kindlaks tehtud riskide järgi.

— **Juhtimiskontrollide** tegemine, et kontrollida dokumendipõhise ülevaatuse ja kohapealsete kontrollide abil, kas kliimameetmete sotsiaalfondi vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud ning et ei esine tõsiseid õigusnormide rikkumisi, nimelt pettust, korruptsiooni, huvide konflikti või topeltrahastamist.

— Tõendite kinnitamine ja komisjonile esitamine selle kohta, et **sihid ja vahe-eesmärgid on tegelikult saavutatud**, ning suhtlemine komisjoniga rakendamisel tehtud edusammude teemal.

— Selle tagamine, et rahaeraldiste lõplikud saajad saavad tasumisele kuuluvad summad, sõltuvalt rahaliste vahendite kättesaadavusest.

— **Andmete** ja kogu muu olulise teabe kogumine ja turvaline säilitamine, sealhulgas **auditi- ja kontrollitulemuste ning nende järelmeetmete** puhul, **kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punktiga d**, et tagada usaldusväärne kontrolljälg.

— **Meetmete ja investeeringute** ning nende vahe-eesmärkide ja sihtide kohta **andmete** kogumine ja nende turvaline säilitamine **kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punkti d alapunktiga iv**.

— **Andmete** kogumine **kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise edusammude** ja ühiste näitajate kohta kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 lõikega 1, et tagada tõhus seire.

— **Teavitus-, teavitamis- ja nähtavusmeetmete** rakendamine kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikliga 23, sealhulgas andmete avaldamine vahendite lõplike saajate kohta ühel veebisaidil, kui seda ülesannet ei ole usaldatud riiklikule koordineerivale asutusele.

Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise eest vastutavad asutused võivad olla riiklikud, piirkondlikud või kohalikud ametiasutused, sõltuvalt kehtivast riiklikust õigus- ja reguleerivast raamistikust ning kliimameetmete sotsiaalkavaga hõlmatud meetmete ja investeeringute liigist. Liikmesriigid otsustavad ise, kuidas määrata vastutus ametiasutuste vahel, võttes arvesse vajadust tagada kliimameetmete sotsiaalkava tõhus rakendamine, et vähekaitstud leibkonnad, mikroettevõtjad ja transpordikasutajad saaksid meetmetest ja investeeringutest kasu.

Kui piirkondlikele ametiasutustele tehakse ülesandeks kliimameetmete sotsiaalkava rakendamine, on neil samad kohustused kui riiklikel ametiasutustel.

2. *Maksetaotlustele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastutav(ad) asutus(ed)*

Maksetaotlustele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastutav(ad) asutus(ed) täidab (täidavad) allpool loetletud ülesandeid.

— Tõhusate ja proportsionaalsete meetmete rakendamise **tagamine**, et kaitsta ELi finantshuve, võttes arvesse kindlakstehtud riske.

— Rakendusasutuste töö **konsolideerimine** ja järelevalve, et tagada kliimameetmete sotsiaalkava järjepidevus ja kvaliteet.

— Komisjonile **kindluse andmine**, et kliimameetmete sotsiaalkava rakendamine vastab kohaldatavatele standarditele, eeskirjadele ja määrustele.

— Selle **kinnitamine**, et **maksetaotlused hõlmavad ainult täidetud vahe-eesmärke ja sihte**, tagades andmete täpsuse, usaldusväärsuse ja autentsuse. See hõlmab kõigi kontrollielementide elektroonilise registri pidamist kooskõlas eeskirjade ja menetlustega.

— Selle **kontrollimine**, et maksetaotlustega seotud lõplikes auditi- ja kontrolliaruannetes tuvastatud õigusnormide rikkumisi on asjaomaste vahendite lõplike saajate tasandil asjakohaselt käsitletud ja parandatud.

Komisjon tegi 18. aprillil 2023 avalduse ([7]) kaasseadusandjate vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisale saavutatud kokkuleppe kohta. Selles avalduses rõhutatakse, et rohkem kui ühe asutuse määramine maksetaotlustele lisatavate liidu vahendite haldaja kinnituste allkirjastamiseks võib põhjustada ebatõhusust ja vastutuse vähenemist ning tekitada segadust asutuste rolli osas.

3. *Süsteemide ja toimingute auditeerimise eest vastutav(ad) asutus(ed)*

Süsteeme ja toiminguid auditeeriv(ad) asutus(ed) vastutab (vastutavad) allpool nimetatud ülesannete eest.

— Juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimise **süsteemiauditite** ning **tegevusauditite tegemine**, et anda komisjonile piisav kindlus, et **maksetaotlustes** sisalduvad **vahe-eesmärgid ja sihid** on saavutatud.

— **Juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusa toimimise ning ametiasutuste määramise protsessi kontrollimine** kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruses ja selle III lisas sätestatud põhinõuetega.

— Selle **tagamine**, et nende töös käsitletakse kõiki asjakohaseid elemente, et **tagada ELi finantshuvide kaitse**, saades kindluse, et on olemas süsteemid pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks, nendest teatamiseks ja nende kõrvaldamiseks ning ühtse turu nõuete (riigihanked ja riigiabi eeskirjad) järgimise tagamiseks.

— Kõigi audititegevuste **elluviimine** kooskõlas **rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditega**.

— **Kokkuvõtte esitamine** ELi huvide kaitseks **tehtud audititest** ja rakendatud meetmetest iga maksetaotluse puhul, keskendudes järgmisele:

  — huvide konflikti puudumine;

  — pettusevastaste meetmete rakendamine;

  — korruptsiooni ja topeltrahastamise ärahoidmine.

Auditeerimisasutus peab olema avaliku sektori asutus, kuigi konkreetseid auditeerimisülesandeid võib delegeerida või edasi anda avalik-õiguslikele või eraõiguslikele asutustele tema järelevalve all ja vastutusel.

([7]) Brüssel, 18. aprill 2023 (originaal en, pl) 7984/23 ADD 1, institutsioonidevaheline dokument: 2021/0206 (COD).

b. ***Täiendavad asutused***

Nagu on märgitud kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitlevates suunistes ning võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi mitut valdkonda hõlmavat olemust, julgustatakse liikmesriike looma kliimameetmete sotsiaalkava jaoks riiklikku koordineerimisasutust.

1. *Kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamise ja seire koordineerimise eest vastutav asutus*

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 6 lõikes 3 on sätestatud, et kliimameetmete sotsiaalkavad peavad olema kooskõlas muudes ELi programmides ja õigusaktides sisalduva teabega ning nende alusel liikmesriikide poolt võetud kohustustega. Selleks soovitatakse liikmesriikidel luua spetsiaalne asutus, mis tagab üldise koordineerimise eri valdkondades.

Riiklik koordineerimisasutus võib täita järgmisi ülesandeid:

— tagada, et kliimameetmete sotsiaalkava on **kooskõlas** muude riiklike poliitiliste algatustega;

— tagada **kooskõla** ja **vastastikune täiendavus** kliimameetmete sotsiaalkava ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava, ühtekuuluvuspoliitika programmide, taaste- ja vastupidavuskava, riikliku hoonete renoveerimise kava, lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ning õiglase ülemineku territoriaalse kava vahel;

— **kooskõlastada** tegevust asutustega, kes vastutavad meetmete tõhusa kavandamise ja elluviimise eest, ning asutus(t) ega, kes vastutab (vastutavad) liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest, et maksetaotlusi tõhusalt jälgida;

— **tegutseda vahendajana** rakendamise eest vastutavate asutuste vahel, et lahendada rakendamisega seotud probleeme;

— **tegutseda** komisjoni talituste, Euroopa Kontrollikoja ja muude asjaomaste ELi organite või institutsioonide **ühtse kontaktpunktina**;

— **teha** vajaduse korral korrapärase seire, aruandluse (kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikliga 24) ja hindamiste **järelevalvet**;

— **tagada** teavitustegevuse rakendamine, et suurendada teadlikkust ELi toetusest ja levitada teavet kliimameetmete sotsiaalkava raames võetud meetmete kohta;

— **teha järelevalvet** vahendite lõplike saajate (ning töövõtjate ja alltöövõtjate, kui vahendite lõplik saaja on hankija) kohta andmete avaldamise üle, et säilitada läbipaistvus.

Olenemata juhtimisülesandeid täitvast asutusest või asutustest tuleb tagada nende ja auditeerimisülesandeid täitva asutuse tõhus lahusus, et võimaldada süsteemide ja toimingute piisavat ja sõltumatut auditeerimist.

c. ***Liikmesriigipoolne määramine***

Käesoleva jao punktis a nimetatud asutus(ed) tuleb määrata kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisaga ja riikliku raamistikuga. Punkti b kohane koordineerimisasutus tuleb määrata kooskõlas riikliku raamistikuga; kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisas sätestatud määramismenetlust ei kohaldata.

Kui liikmesriik otsustab kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 11 lõikega 3 anda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 (ühissätete määrus) ([8]) alusel ühtekuuluvuspoliitika programmide korraldusasutusele kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise eest vastutava asutuse rolli, loeb komisjon juba olemasolevad juhtimis- ja kontrollisüsteemid kliimameetmete sotsiaalfondi määruse nõuetele vastavaks.

Seda sätet kohaldatakse riiklike, piirkondlike või muude tasandite asutuste suhtes.

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

Tuginedes selle sättega tagatud koostoimele ning muud liiki asutuste poolt ühtekuuluvuspoliitika programmide ning taaste- ja vastupidavusrahastu raames täidetavate ülesannete laadile, võiks komisjon kohaldada lihtsustatud menetlust mitmes muus olukorras, nagu on üksikasjalikult kirjeldatud allpool.

Ühissätete määruse kohased asutused:

i) Ühissätete määruse kohane korraldusasutus määratakse asutuseks, kes vastutab maksetaotlusele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi määrusele.

ii) Ühissätete määruse kohasele vahendusasutusele on määratud kliimameetmete sotsiaalkava rakendava asutuse roll vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi määrusele, tingimusel et vahendusasutus on delegeeritud täitma kõiki korraldusasutuse asjakohaseid ülesandeid seoses ühtekuuluvuspoliitika programmidega.

iii) Ühissätete määruse alusel on auditeerimisasutusele määratud selle asutuse roll, kes teeb auditeid kliimameetmete sotsiaalfondi määruse alusel.

Taaste- ja vastupidavusrahastu alla kuuluvad asutused

Kuna taaste- ja vastupidavusrahastu haldamiseks riiklikul ja piirkondlikul tasandil loodud juhtimis- ja kontrollistruktuurid ning menetlused on sarnased, võib taaste- ja vastupidavusrahastu struktuure (kui need erinevad ühtekuuluvuspoliitika programme rakendavatest ametiasutustest) kasutada ka kliimameetmete sotsiaalkavade meetmete otseseks rakendamiseks. Sellistel juhtudel loetakse liikmesriikide kehtestatud olemasolevad juhtimis- ja kontrollisüsteemid kliimameetmete sotsiaalfondi määruse nõuetele vastavaks.

Iga liikmesriik peab komisjonile ametlikult edastama kliimameetmete sotsiaalkava ülesannete eest vastutavate asutuste nimekirja kas siis, kui nad esitavad oma kliimameetmete sotsiaalkava, või hiljem, enne nende määramist, tagades, et järgmisi elemente on kontrollitud ja kinnitatud:

a) asutustel on riiklikul tasandil õiguslikud volitused;

b) asutustel on vajalikud vahendid ja suutlikkus kliimameetmete sotsiaalfondi raames täiendavate ülesannete täitmiseks;

c) liikmesriigid peaksid tagama, et kliimameetmete sotsiaalkava rakendamine ei ohusta muude ELi fondide rakendamist, mis kuuluvad hiljuti määratud kliimameetmete sotsiaalfondi asutuste vastutusalasse, ning

d) liikmesriigid peaksid tagama, et järgitakse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisa kohaldatavaid nõudeid.

Kui määratud asutused ei ole kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 11 lõikes 3 nimetatud ühtekuuluvuspoliitika programmide või taaste- ja vastupidavusrahastu korraldusasutused, tunnistab komisjon igal üksikjuhul eraldi asutuse sobivust liikmesriigi määratud rolli täitmiseks, nagu on kirjeldatud käesolevate suuniste punktis II.d.

Igal juhul tuleb eespool nimetatud lihtsustatud määramisprotsessist välja jätta kõik ELi ühtekuuluvuspoliitika fondide ja/või taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamises osalevad asutused, kus esineb olulisi puudusi, mida on kinnitanud kas komisjon, Euroopa Kontrollikoda või mis tahes muu riiklik auditeerimisasutus.

d. *Audititöö, mida tuleb teha riiklikul tasandil, kui ametiasutused ei ole hõlmatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 11 lõikega 3 või taaste- ja vastupidavusrahastuga*

Auditeerimisasutus peaks auditeerima kõiki üksusi, kes vastutavad kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise ja/või kliimameetmete sotsiaalfondi raames liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest ja **kes ei ole varem osalenud** ühtekuuluvuspoliitika programmides ega taaste- ja vastupidavusrahastus (nagu eespool kirjeldatud). Auditi käigus tuleks enne määramisprotsessi lõpuleviimist hinnata, kas ametiasutused vastavad kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisas sätestatud sisekontrollisüsteemi kriteeriumidele. Audit tuleb teha ka iga üksuse suhtes, mille puhul on kinnitust leidnud olulised puudused ([9]) ühtekuuluvusfondide või taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel ja mille liikmesriik otsustab ikkagi määrata.

([9]) Vt 3. ja 4. kategooria juhtimis- ja kontrollisüsteemide hindamist käsitlevas osas allpool.

Tuleb märkida, et kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisas sätestatud põhinõuetele vastavuse hindamine viitab sellele, kas juhtimis- ja kontrollisüsteemi ülesehitus on asjakohane. See tähendab, et selleks, et komisjon saaks asutuse määramise heaks kiita, on tal vaja arvamust süsteemide ülesehituse kohta. Praeguses etapis ei ole siiski vaja arvamust juhtimis- ja kontrollisüsteemi praktilise tõhususe kohta. Selle auditi ulatust ja eesmärke on üksikasjalikumalt kirjeldatud suuniste X jaos.

Kui enne kliimameetmete sotsiaalkava vastuvõtmist ei ole võimalik saada piisavat garantiid, peaks kliimameetmete sotsiaalkava sisaldama vahe-eesmärki, mis tuleb täita enne makse tegemist, nõudes auditeerimisasutuselt märkusteta auditiarvamust kõnealuste üksuste kohta. Kui liikmesriik kliimameetmete sotsiaalkavas sellist vahe-eesmärki ei kehtesta, nõuab komisjon kliimameetmete sotsiaalkava hindamisel sellist vahe-eesmärki, nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 3 punktis c.

e. *Komisjoni heakskiit asutuste määramisele*

Komisjon kiidab põhimõtteliselt heaks käesoleva jao punktis a nimetatud määramisprotsessi ilma täiendava kontrollitööta, kui määratud auditeerimisasutus annab juba ühtekuuluvuspoliitika programmide või taaste- ja vastupidavusrahastu raames kindlust.

Kui liikmesriik otsustab **määrata auditeerimisasutuseks uue üksuse**, kellel ei ole varasemaid kogemusi ei ühtekuuluvusfondide ega taaste- ja vastupidavusrahastu auditeerimises, vaatab komisjon läbi määratud auditeerimisasutuse ja võimalik, et ka muude kliimameetmete sotsiaalkava elluviimise eest vastutavate asutuste ülesehituse. Komisjon **kontrollib vastavust kliimameetmete sotsiaalfondi määrusele ja rahvusvahelistele auditistandarditele võimalikult kiiresti ja võimaluse korral kliimameetmete sotsiaalkava hindamise raames või vahetult pärast selle ametlikku vastuvõtmist**.

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 3 punkti c kohaselt peavad liikmesriigid kõrvaldama sisekontrollisüsteemide puudused enne esimest makset. Kui enne selle vastuvõtmist ei ole võimalik saada piisavat garantiid, peaks kliimameetmete sotsiaalkava sisaldama **lisameedet** (vahe-eesmärki), mis eeldab komisjoni positiivset hinnangut nendele auditeerimisasutustele, kellel puuduvad varasemad kogemused ühtekuuluvusfondide ja/või taaste- ja vastupidavusrahastu auditeerimisel. Kui liikmesriik kliimameetmete sotsiaalkavas sellist vahe-eesmärki ei sätesta, taotleb komisjon seda kliimameetmete sotsiaalkava hindamisel (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 3 punkt c). See vahe-eesmärk tuleb saavutada enne esimest makset.

III. **Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise ettevalmistamine**

a. *Riikliku koordineerimiskomitee loomine*

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõikes 1 on sätestatud vajadus tagada tulemuslik ja tõhus sisekontrollisüsteem. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisas on sätestatud asutuste määramine ja menetlused, millega tagatakse, et need asutused saavad kindluse.

Sidusrühmade kaasamise hõlbustamiseks julgustatakse liikmesriike looma **platvormi kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise riiklikuks koordineerimiseks**, et sidusrühmade dialoog korraldataks viisil, mis annab selgust ajastuse, sidusrühmade dialoogis osalemise viisi ja riikliku tasandi koordineerimise kohta. Sellise platvormi loomine hõlbustab riikliku kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamise ja seire koordineerimise eest vastutava asutuse tööd.

Võiks luua riikliku koordineerimiskomitee, mis koosneb struktuuridest, mille liikmesriik on loonud **oma kliimameetmete sotsiaalkava haldamiseks, koordineerimiseks ja rakendamiseks** ning selle arutamiseks **asjaomaste sidusrühmadega**. Lisaks kliimameetmete sotsiaalkava tõhusa rakendamise toetamisele tagaks see koordineerimiskomitee, et kliimameetmete sotsiaalkava rakendataks kooskõlas muude riiklike strateegiate, ELi rahastamisprogrammide ja ELi poliitikaga.

Riiklik koordineerimiskomitee võiks lisaks muudele ülesannetele täita järgmisi ülesandeid:

— jälgida kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamisel ning vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusamme;

— lahendada konkreetseid küsimusi ja probleeme, mis mõjutavad meetmete ja investeeringute tulemuslikkust;

— hinnata kliimameetmete sotsiaalkava panust liikmesriigi lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas või muudes kliimameetmete sotsiaalfondi mõjutavates vahendites ja programmides kindlaks tehtud probleemide lahendamisse;

— jälgida hindamiste elluviimisel tehtud edusamme;

— jälgida tulemuste, väljundite ja kontekstinäitajate kohta aru andmisel tehtud edusamme hindamiste ja hindamiste kokkuvõtete tegemisel ning järelduste põhjal järelmeetmete võtmisel;

— tagada teavitamis- ja nähtavusmeetmete võtmine ning edusammud avaliku sektori asutuste haldussuutlikkuse suurendamisel;

— jälgida partnerite ja toetusesaajate kaasamist, tagada peamiste sidusrühmade tõhus kaasamine ja partnerluse põhimõtte edendamine.

Selline komitee võiks edendada ka arvamuste vahetust vahe-eesmärkide ja sihtide läbivaatamiseks kasutatava metoodika üle ning iga kahe aasta tagant esitatava kliimameetmete sotsiaalkava rakendamist või selle mis tahes muudatusi käsitleva aruande üle. Lisaks võiks komitee esitada ettepanekuid kliimameetmete sotsiaalkava rakendusasutustele, eelkõige võimalike viiside kohta, kuidas vähendada bürokraatiat vahendite lõplike saajate jaoks ning parandada meetmete ja investeeringute tõhusust.

Riiklik koordineerimiskomitee peaks olema kohandatud iga liikmesriigi konkreetsetele vajadustele, institutsioonilistele raamistikele ja juhtimisstruktuuridele. See, kas selline komitee oleks kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise toetamisel ja soovitud tulemuste saavutamisel tõhus, sõltuks sellistest teguritest nagu **sidusrühmade kaasamise tase, haldusprotsesside tõhusus ja kohandatavus**.

Liikmesriikidel soovitatakse tungivalt kaasata oma riiklikku koordineerimiskomiteesse asjaomaste ministeeriumide ja asutuste, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, tööturu osapoolte ja muude asjaomaste sidusrühmade ning samuti komisjoni esindajaid.

On soovitatav, et iga riiklik koordineerimiskomitee võtaks vastu oma kodukorra, mis sisaldab sätteid igasuguse huvide konflikti vältimise ja läbipaistvuse põhimõtte kohaldamise kohta. Selle töökorraga reguleeritakse iga riikliku komitee otsustusprotsessi kooskõlas asjakohase riikliku raamistikuga. Komitee peaks tulema kokku vähemalt üks kord aastas sihtotstarbelistel koosolekutel, kui on olulisi küsimusi, mis mõjutavad kliimameetmete sotsiaalkava eesmärkide saavutamist.

b. *Piirkondlike/kohalike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna sidusrühmade kaasamine*

Kliimameetmete sotsiaalkava tõhusa rakendamise ja järjepideva seire tagamiseks soovitatakse liikmesriikidel tungivalt kaasata kogu rakendamisprotsessi eri sidusrühmi, eelkõige piirkondlikke ja kohalikke sidusrühmi.

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja asjaomaste sidusrühmade kaasamine kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisse i) tagab isevastutuse ja pühendumuse kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisele; ii) aitab tagada, et meetmed ja investeeringud on suunatud vähekaitstud leibkondadele ja mikroettevõtjatele, kes peaksid kliimameetmete sotsiaalkavast lõppkokkuvõttes kasu saama; ning iii) peegeldab asjaolu, et paljusid kliimameetmete sotsiaalfondi investeeringuid tehakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil (hoonete energiatõhusaks renoveerimine, ühistransport jne).

Lisaks piirkondlikele ja kohalikele sidusrühmadele tuleks kogu kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise vältel kaasata **kodanikuühiskonna organisatsioone, sotsiaalpartnereid, valdkondlikke esindajaid** ja muid üksusi, kes suudavad tagada piisavalt laia seisukohtade valiku ja tagada tulemuste saavutamise põhjaliku järelevalve.

IV. **Rakendamise seire**

Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise seire raamistik on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 24. Selles on sätestatud, et liikmesriigid peavad esitama komisjonile **iga kahe aasta järel** (iga kahe aasta tagant) aruande oma kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise kohta koos oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade eduaruandega. Liikmesriigid peavad iga kahe aasta tagant esitatavasse eduaruandesse lisama asjakohased ühised näitajad, mis on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas.

Komisjon peab jälgima ka kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamist ja mõõtma selle eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme. Üldiselt peaks rakendamise seire olema sihipärane ja kliimameetmete sotsiaalfondi vahendite lõplikele saajatele tuleks kehtestada proportsionaalsed aruandlusnõuded. Komisjon kasutab ühiseid näitajaid aruandluseks ning kliimameetmete sotsiaalfondi seireks ja hindamiseks.

Kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise tõhus seire ning selge ja läbipaistev aruandlus on keskse tähtsusega, et tagada läbipaistvus ja aruandekohustus sidusrühmade ja üldsuse ees ning teavitada edusammudest ja saavutatud tulemustest. Selline aruandlus kliimameetmete sotsiaalfondi koondtasandil nõuab järjepidevaid ja võrreldavaid andmeid, mis põhinevad usaldusväärsel seire- ja andmekogumiskorral. Seire võib aidata ette näha ka rakendamise kitsaskohti ja toetada leevendusmeetmete väljatöötamist või teisest küljest aidata kindlaks teha häid tavasid. Tõhusa seirega on võimalik mõõta ka kliimameetmete sotsiaalfondi üldist edenemist selle eesmärkide saavutamisel ja luua tõendusbaas kliimameetmete sotsiaalfondi hilisemateks hindamisteks (vt VII jagu). Kliimameetmete sotsiaalfondi seireraamistiku kaks põhikomponenti on esitatud allpool tabelis 1.

Tabel 1

Kliimameetmete sotsiaalkava seireraamistiku põhikomponendid

	Vahe-eesmärgid ja sihtväärtused	Ühised näitajad
Maksetaotlus	Liikmesriigid ajakohastavad (kuni kaks korda aastas) saavutatud vahe-eesmärke ja sihte, sealhulgas neid, mis on kindlaks määratud ühiste näitajatega, mida komisjon kasutab seiresüsteemi sisendina.	
Iga kahe aasta tagant koostatav aruanne	Liikmesriigid annavad iga kahe aasta tagant aru kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisel tehtud edusammudest, st kõigist oma vahe-eesmärkidest ja sihtidest.	Oma iga kahe aasta tagant esitatavas aruandes kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise edusammude kohta annavad liikmesriigid aru ka kõigi ühiste taustanäitajate ning asjakohaste ühiste väljund- ja tulemusnäitajate saavutamiseks tehtud edusammude kohta.

a. ***Ühised näitajad***

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 lõikega 1 peaksid liikmesriigid lisama oma iga kahe aasta tagant esitatavatesse eduaruannetesse asjakohased ühised näitajad, mis on esitatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas. Kõnealuses lisas esitatud loetelu sisaldab kokku 39 konteksti, väljundit ja tulemusi kajastavat näitajat, mis hõlmavad kliimameetmete sotsiaalfondi sekkumise põhikomponente (hoonesektor, maanteetranspordisektor, mikroettevõtjad ja otsene sissetulekutoetus). Kliimameetmete sotsiaalkava meetmed ja investeeringud võivad aidata saavutada korraga mitut ühist näitajat.

Suuniste I. lisas on esitatud ühised väljund- ja tulemusnäitajad, mida peetakse asjakohaseks kõige levinumate meetme- ja investeeringuliikide puhul, mida võidakse kliimameetmete sotsiaalkavadesse lisada ning mida kasutatakse kliimameetmete sotsiaalkava puudutava aruandluskohustuste puhul. Liikmesriigid peaksid esitama aruande asjakohaste ühiste näitajate kohta, kui nad on kavandanud kliimameetmete sotsiaalkava raames meetmeid ja investeeringuid, mis kuuluvad kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 8 lõike 1 kohastesse kategooriatesse. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas on samuti selgitatud, et kui kliimameetmete sotsiaalkava ei sisalda mõnda näitajat toetavat meedet või investeeringut, võivad liikmesriigid märkida, et need ühised näitajad ei ole kohaldatavad.

Kõiki iga komponendi taustanäitajaid peetakse vaikimisi kohaldatavaks, sest need annavad teavet praeguse olukorra kohta eri sektorites (st lähteväärtus) ja liikmesriigid peavad esitama selle teabe oma kliimameetmete sotsiaalkavas kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määrusega ([10]).

Komisjon kasutab ühiseid näitajaid, et jälgida ja hinnata kliimameetmete sotsiaalfondi ning selle üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusamme (vt ka suuniste VII jagu).

([10]) Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 6 lõike 1 punkti e kohaselt peavad liikmesriigid esitama oma kliimameetmete sotsiaalkavas teavet vähekaitstud leibkondade, mikroettevõtjate ja transpordikasutajate hinnangulise arvu kohta. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 6 lõike 1 punkti d kohaselt peavad kavad sisaldama hinnangut selle kohta, milline tõenäoline mõju on ELi HKS2st tuleneval hinnatõusul leibkondadele, eelkõige energiaostuvõimetuse ja liikuvusvaesuse määradele, ning mikroettevõtjatele. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 8 lõige 2 – teave ajutise otsese sissetulekutoetuse osakaalu kohta kava hinnangulises kogukulus.

b. ***Ühised näitajad, mida kasutatakse vahe-eesmärkide ja sihtidena***

Kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduvate meetmete ja investeeringute rakendamisel tehtud edusamme tuleks jälgida vahe-eesmärkide ja sihtide abil. Vahe-eesmärgid ja sihid tuleks kavandada nii, et oleks tagatud kliimameetmete sotsiaalkava iga komponendi eesmärkide saavutamise seire. Vahe-eesmärgid ja sihid peaksid olema selged, kokkuvõtlikud, realistlikud, asjakohased, mõõdetavad, konkreetsed toetatavale tegevusele ja kindlad ([11]) ning sisaldama asjakohast näitajat. Sihtidel peaks olema selge lähtetase ja usaldusväärne alusmetoodika.

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitlevate suunistega soovitatakse liikmesriikidel tungivalt kasutada eesmärkide koostamisel kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas esitatud ühiste näitajate loetelu. Ühiste näitajate kasutamine eesmärkide seadmiseks tagab seireandmete järjepidevuse ja võrreldavuse eri liikmesriikides ja fondi tasandil. Seega, kui siht aitab kaasa mõne kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas loetletud näitaja saavutamisele, tuleks seda ühist näitajat kasutada kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamisel esmase võimalusena (ning see tuleb kliimameetmete sotsiaalkava esitamise ajal vahe-eesmärke ja sihte sisaldavas tabelis selgelt kindlaks määrata).

Kliimameetmete sotsiaalkavade tõhusaks rakendamiseks eeldatakse, et enamik investeeringute kesk- ja lõppeesmärke esitatakse väljundnäitajates. Kui eesmärki ei ole võimalik sõnastada ühegi IV lisas esitatud näitaja abil, võivad liikmesriigid kasutada lisanäitajaid, seades esikohale need, mida on kasutatud muude ELi fondide, programmide ja vahendite, näiteks ühtekuuluvuspoliitika programmide või taaste- ja vastupidavusrahastu raames. Järgida tuleks kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitlevates suunistes selgitatud parimaid tavasid, sealhulgas kliimameetmete sotsiaalkavade mis tahes muudatuste puhul.

Vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamine on kliimameetmete sotsiaalfondi maksetaotluste esitamise eeltingimus. Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi tulemuspõhise olemusega on maksetaotluste esitamine keskse tähtsusega kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisel, kus liikmesriigid esitavad ajakohastatud teavet oma vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamise ning ühiste näitajate kohta, kui neid on kasutatud eesmärkide seadmiseks (lisateavet vt allpool).

See korrapärane protsess annab ajakohastatud teavet kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamisel ja seires tehtud edusammude kohta. Seda ajakohastamist peab täiendama eduaruanne, mille liikmesriigid koostavad iga kahe aasta järel kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise edusammude kohta.

c. ***Rakendamise edusamme käsitlev iga kahe aasta tagant koostatav aruanne***

Rakendamise edusamme käsitlev iga kahe aasta tagant koostatav aruanne moodustab kliimameetmete sotsiaalkava seireraamistiku põhikomponendi. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 kohaselt tuleb see aruanne esitada koos eduaruannetega riiklike lõimitud energia- ja kliimakavade kohta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 ([12]) („energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlev määrus“) artikliga 17. Selle sätte kohaselt peavad liikmesriigid esitama aruande oma riiklike lõimitud energia- ja kliimakavade rakendamisel tehtud edusammude kohta 15. märtsiks 2023 ja seejärel iga kahe aasta tagant. Võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi määrusega loodud seost kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitleva eduaruande ning riiklike lõimitud energia- ja kliimakavade vahel, peaks esimene iga kahe aasta tagant esitatav eduaruanne kliimameetmete sotsiaalkavade kohta valmima 15. märtsiks 2027. Aruandlusperiood hõlmab ajavahemikku alates rahastamiskõlblike meetmete ja investeeringute algusest (st alates 2024. aasta juunist). Iga kahe aasta tagant esitatav aruanne kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamise edusammude kohta toimub IT-vahendi SFC2021 abil.

Selleks et anda põhjalik ülevaade rakendamise seisust, peaksid liikmesriigid esitama ajakohastatud teavet kõigi kliimameetmete sotsiaalkava meetmete rakendamisel tehtud edusammude kohta, sealhulgas nende kohta, mille rakendamine on viibinud, mida ei ole veel saavutatud või mida ei ole veel hinnatud.

Läbipaistvuse suurendamiseks peaksid liikmesriigid avaldama oma iga kahe aasta tagant esitatavad eduaruanded kooskõlas riikliku lõimitud energia- ja kliimakava eduaruande suhtes kohaldatavate nõuetega.

([11]) Rohkem suuniseid vahe-eesmärkide ja sihtide kavandamise kohta on esitatud kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitlevates suunistes (C(2025) 881 final).

([12]) Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

Komisjon esitab üksikasjalikumad juhised ja vormi iga kahe aasta tagant esitatavate kliimameetmete sotsiaalkava eduaruannete jaoks, et hõlbustada protsessi, tagada aruandluse ühtlustatud lähenemisviis ning ühtlustada aruandlust lõimitud riikliku energia- ja kliimakava aruandlusega. Komisjon avaldab metoodilise märkuse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas loetletud ühiste näitajate kohta, et tagada ühine arusaam näitajate määratlustest ning tagada, et kogutavad andmed on kindlad ja usaldusväärsed. See metoodika tugineb võimaluste piires kliimameetmete sotsiaalfondi määruses ja muudes asjakohastes ELi õigusaktides ([13]) sätestatud määratlustele ning riiklikul tasandil kohaldatavatele määratlustele.

Liikmesriigid peaksid andma aru selle kohta, kuidas nad kohaldavad energiaostuvõimetuse ja liikuvusvaesuse määratlusi riiklikul tasandil kooskõlas oma kliimameetmete sotsiaalkavades ([14]) esitatud selgitusega. Kui näitajad on sarnased muude ELi poliitikavaldkondade (nt energiatõhususe direktiiviga üle võetud) või rahastamisprogrammide puhul kasutatavate näitajatega, peaksid liikmesriigid kasutama asjaomaste andmete kogumiseks ja esitamiseks sarnast metoodikat.

Sooline võrdõiguslikkus ja võrdsed võimalused kõigile on kliimameetmete sotsiaalfondi seirel olulised kaalutlused. Nagu on rõhutatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse põhjenduses 24, tuleks soolist võrdõiguslikkust ja kõigile võrdseid võimalusi süvalaiendada ja edendada kogu kliimameetmete sotsiaalkavade ettevalmistamise ja rakendamise jooksul, tagamaks, et kedagi ei jäeta kõrvale. Seepärast julgustatakse liikmesriike nii palju kui võimalik eristama iga kahe aasta tagant esitatavates aruannetes ning oma kliimameetmete sotsiaalkavades esitatud andmeid soo, vanuse ja puudestaatuse alusel (eelkõige vähekaitstud leibkondi, transpordikasutajaid ja mikroettevõtjaid käsitlevate ühiste näitajate alusel esitatud andmete puhul) ([15]). Samuti julgustatakse liikmesriike, niivõrd kui see on võimalik ja asjakohane, selgitama, kuidas nad võtavad oma kliimameetmete sotsiaalkavas arvesse geograafilisi eripärasid, nagu saared, äärepoolseimad piirkonnad ja territooriumid, maapiirkonnad või äärealad, vähem ligipääsetavad äärealad, mägised piirkonnad või mahajäänud piirkonnad.

Liikmesriigid peaksid oma kliimameetmete sotsiaalkavades selgitama, kuidas nad kavatsevad tagada oma kliimameetmete sotsiaalkavade tõhusa seire ja rakendamise, keskendudes seire- ja rakendamiskorrale ning ajakavale (vt kliimameetmete sotsiaalfondi määruse V lisa punkt 4.1). See peaks hõlmama ka asjakohaste andmete kogumise korda. Kliimameetmete sotsiaalkava üldise hindamise raames hindab komisjon, kas kavandatud kord tagab, et kliimameetmete sotsiaalkava saab tõhusalt rakendada ja jälgida ([16]). Kliimameetmete sotsiaalkava ettevalmistamist ja seiret koordineeriv asutus (vt suuniste II jagu) jälgib muu hulgas kliimameetmete sotsiaalkava rakendamist, seiret ja aruandlust. Riikliku koordineeriva asutuse puudumisel tuleks need ülesanded anda rakendusasutus(t)ele.

Komisjon peab korrapärast dialoogi liikmesriikide esindajatega, võimaluse korral spetsiaalse tehnilise töörühma kaudu, et arutada kliimameetmete sotsiaalkava seire ja hindamisega seotud küsimusi ja häid tavasid.

V. **Rahaeraldise kulukohustused**

Kliimameetmete sotsiaalfondi rahastatakse erandkorras ja ajutiselt tulust, mille saamiseks müüakse enampakkumisel 50 miljonit lubatud heitkoguse ühikut vastavalt HKSi direktiivi artikli 10a lõikele 8b, 150 miljonit lubatud heitkoguse ühikut vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 30d lõikele 3 ja täiendavaid lubatud heitkoguse ühikuid vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 30d lõikele 4 ning mida peaks käsitama sihtotstarbelise välistuluna.

Võttes arvesse, et sihtotstarbeline välistulu tuleb teha kättesaadavaks pärast lubatud heitkoguse ühikute enampakkumist HKSi direktiivi artikli 10a lõike 8b, artikli 30d lõike 3 ja artikli 30d lõike 4 alusel, on kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 10 lõikega 2 ette nähtud erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509 ([17]) (finantsmäärus) artikli 22 lõikest 2. Selle erandi kohaselt võib kulukohustuste assigneeringud teha automaatselt kättesaadavaks iga eelarveaasta alguses alates 1. jaanuarist 2026. Seetõttu on igal aastal võimalik siduda iga liikmesriigi iga-aastased eraldised kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määrusega.

([13]) Näiteks „energiaostuvõimetus“, nagu on sätestatud energiatõhususe direktiivi ((EL) 2023/1791) artikli 2 punktis 52; „leibkond“ vastavalt määruse (EL) 2019/1700 (millega luuakse isikuid ja leibkondi käsitleva Euroopa statistika ühtne raamistik) artikli 2 punktile 15; ning „mikroettevõtja“ ehk ettevõtja, kellel on vähem kui 10 töötajat ja kelle aastakäive või aastabilanss ei ületa 2 miljonit eurot, arvutatuna vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks) I lisa artiklitele 3–6.

([14]) Vt artikli 6 punkt f.

([15]) Vt IV lisa ühised näitajad, mis on loetletud punktides 1, 2, 3, 11, 13, 18, 19, 20, 29, 30, 32, 33, 34, 36 ja 37.

([16]) Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 16 lõike 3 punktiga b.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024).

a. ***Komisjoni rakendusotsus koos mitmeaastase rahastamisotsusega***

Komisjon teeb otsuse liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava kohta rakendusotsusega kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõikega 1. Positiivse hinnangu korral sisaldab komisjoni rakendusotsus finantsmääruse artiklis 110 nõutud elemente ja kujutab endast rahastamisotsust kõnealuse artikli tähenduses, nii et „eelarvelisele kulukohustusele eelneb rahastamisotsus, mille võtab vastu liidu institutsioon või asutus, kellele liidu institutsioon on volitused delegeerinud“.

Kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamiseks on igat liikmesriiki käsitlev rahastamisotsus mitmeaastane ja hõlmab ajavahemikku 2026–2032 ning selles määratakse kindlaks ka järgmine:

— toetusesaajana määratletud liikmesriik;

— rakendatavad meetmed ja investeeringud;

— kliimameetmete sotsiaalkava hinnangulised kogukulud ning vahe-eesmärkide ja sihtide loetelu;

— meetme kogukestus;

— liikmesriigile fondist eraldatav maksimaalne rahaeraldis ja vastavad iga-aastased eraldised, mis makstakse välja osamaksetena;

— üksikute vahe-eesmärkide ja sihtide väljamakseväärtused;

— liikmesriigi osalus;

— seire ja rakendamise kord ja ajakava;

— kavandatud vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamise asjakohased näitajad ning nende vastav väljamakseväärtus, kui need on saavutatud;

— kord, mille kohaselt komisjon annab juurdepääsu asjakohastele alusandmetele;

— eelarverida.

Rahastamisotsus sisaldab lisa, mis sisaldab liikmesriigi iga-aastaseid eraldisi (tuginedes kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitleva suunise I lisale ja võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõiget 3). Nendest eraldistest teatatakse ametlikult igale liikmesriigile, et neid saaks kasutada rahalise rakendamise protsessi võrdlusalusena ja finantstehingute alusena.

Käesolev otsus võetakse vastu, ilma et see piiraks 2028. aastal algavat perioodi hõlmava mitmeaastase finantsraamistiku asjakohaste sätete kohaldamist.

b. ***Juriidilised kohustused***

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikliga 19 sõlmib komisjon pärast seda, kui ta on vastu võtnud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 17 osutatud positiivse otsuse, asjaomase liikmesriigiga kahepoolse lepingu. See leping sisaldab i) üksikasju konkreetse kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise kohta, eelkõige konkreetseid seirekohustusi, ii) kontrolliga seotud eeskirju ja menetlusi, iii) finantskorrektsioone ja iv) mis tahes muid elemente, mis on olulised ELi toetuse tõhusaks rakendamiseks.

Sõlmitud kahepoolne leping kujutab endast individuaalset juriidilist kohustust finantsmääruse tähenduses ajavahemikuks 2026–2032, ilma et see piiraks HKSi direktiivi artikli 30d lõike 4 ning artiklite 30i ja 30k kohaldamist.

c. ***Individuaalsed eelarvelised kulukohustused***

Eelarveliste kulukohustuste puhul tuleks konkreetse kliimameetmete sotsiaalkava jaoks väljamakstavate assigneeringute maksimaalne kogusumma, mis on sätestatud komisjoni rakendusotsustes kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikliga 17, jagada iga-aastasteks osamakseteks (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 19 lõige 2).

Iga liikmesriigi individuaalsed eelarvelised kulukohustused tehakse iga-aastaste osamaksetena. Need põhinevad komisjoni vastava rakendusotsuse lisal, millega antakse positiivne hinnang kliimameetmete sotsiaalkavale, mis on asjaomase liikmesriigi jaoks mitmeaastane rahastamisotsus.

Nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 3 punktis a, kui liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava hinnanguline kogumaksumus, millest on maha arvatud liikmesriigi osalus, on võrdne komisjoni kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitleva suunise I lisas sätestatud maksimaalse rahaeraldisega või sellest suurem, on igal aastal kehtestatavad individuaalsed eelarvelised kulukohustused samaväärsed kõnealuses lisas aasta kohta esitatud summadega.

Kui liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava kiidetakse heaks maksimaalse rahaeraldisega, mis on väiksem kui komisjoni kliimameetmete sotsiaalkavasid käsitleva suunise I lisas, nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 3 punktis b, vähendatakse igal aastal kindlaks määratud individuaalseid eelarvelisi kulukohustusi proportsionaalselt, võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 17 lõike 1 kohases komisjoni otsuses sätestatud kogutoetust.

Kui liikmesriik ei kasuta konkreetsel aastal kogu oma eraldist, kantakse aastase kulukohustuse kasutamata summa üle järgmistesse aastatesse kuni rahastamisperioodi lõpuni.

Igal juhul, nagu on nõutud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 15, peab vähemalt 25 % iga kliimameetmete sotsiaalkava hinnangulisest kogumaksumusest pärinema asjaomase liikmesriigi toetusest.

d. ***Kulukohustuste vabastamine ja allesjäänud assigneeringud***

Kasutamata rahaeraldiste võimalik vabastamine toimub kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 10 rahastamiskõlbliku perioodi lõpus ja pärast seda, kui kõik maksed on tehtud 31. detsembriks 2033.

Kui asjaomaste vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisel ei ole tehtud käegakatsutavaid edusamme, edastab komisjon 15 kuu jooksul alates individuaalse juriidilise kohustuse võtmisest liikmesriigile oma hinnangu ja annab talle kaks kuud märkuste esitamiseks, enne kui ta teeb otsuse individuaalse juriidilise kohustuse lõpetamise kohta ja vabastab summa (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõige 7).

Erandina finantsmääruse artikli 12 lõike 4 punktist c ja ilma et see piiraks HKSi direktiivi artikli 30d lõike 4 kuuenda lõigu kohaldamist, eraldab komisjon liikmesriikidele summad, mis vastavad mis tahes assigneeringutele, mis on 31. detsembriks 2033 kasutamata kooskõlas HKSi direktiivi artikli 30d lõikes 5 määratletud lubatud heitkoguse ühikute eraldamise normidega, et saavutada kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 3 osutatud eesmärgid.

VI. **Maksetaotlused**

a. ***Maksetaotluste esitamine***

Asjakohaste vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisel peavad liikmesriigid esitama nõuetekohaselt põhjendatud maksetaotluse kuni kaks korda aastas (31. juuliks ja 31. detsembriks). Selles maksetaotluses tuleb loetleda kõik vahe-eesmärgid ja sihid, mida liikmesriigid peavad rahuldavalt saavutatuks, nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 17 osutatud komisjoni rakendusotsuses. Maksetaotlusele tuleks lisada iga saavutatud vahe-eesmärgi ja sihiga seotud asjakohane põhjendus ja tõendid kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 19 osutatud kahepoolse lepinguga. Iga järgneva saavutatud vahe-eesmärkide ja sihtide kogumi esitamine eeldab ja kinnitab, et asjaomane liikmesriik ei ole varem rahuldavalt saavutatud vahe-eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid tühistanud.

Maksetaotlused tuleks esitada komisjoni süsteemi SFC2021 spetsiaalse mooduli kaudu. Kõik tõendavad dokumendid, mis tõendavad asjaomaste sihtide ja vahe-eesmärkide edukat saavutamist, tuleb samuti esitada SFC2021 kaudu maksetaotluse lahutamatu osana. Enne taotluse esitamist tuleks teha tehnilist tööd, et kontrollida, kas vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud.

Süsteem esitab liikmesriigile õigeaegselt elektroonilise vastuvõtuteatise. Liikmesriikide ametiasutustel on võimalik maksetaotlusi selle süsteemi kaudu vajaduse korral parandada või tagasi võtta enne, kui komisjon võtab vastu kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõigetes 3 ja 4 osutatud rakendusotsused.

Kui liikmesriik leiab, et konkreetne vahe-eesmärk või siht, mille tähtaeg on kindlaks määratud, ei ole saavutatud või kui ta on kindlaks teinud sellega seotud rakendamisprobleemid (nt poolelioley auditi- või kontrollitegevus, piisavate tõendite puudumine või mis tahes muu põhjus), võib ta hoiduda selle lisamisest maksetaotlusse ja nõuda siiski ülejäänud vahe-eesmärkide ja sihtide väljamaksmist, mis tuleb teha sama kuupäeva jooksul ja mis loetakse täielikult saavutatuks. Enne maksetaotluse esitamist soovitatakse liikmesriikidel konsulteerida mitteametlikult komisjoniga, et tagada toimiku nõuetekohane ettevalmistamine.

Selleks et täita kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõike 1 sätteid, ei tohiks liikmesriik esitada osaliselt saavutatud individuaalseid eesmärke (nt konkreetseks kuupäevaks kavandatud kümnest elemendist kaheksa). **Maksetaotlustesse tuleks lisada ainult täielikult saavutatud vahe-eesmärgid ja sihid**. Sihte või vahe-eesmärke, mida ei ole konkreetseks kuupäevaks saavutatud või mis on saavutatud ainult osaliselt, tuleks jätkata ja lisada need järgmistesse maksetaotlustesse, kui need on rahuldavalt saavutatud.

b. ***Liidu vahendite haldaja kinnitus***

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõikega 2 ja III lisaga peavad liikmesriigid lisama igale maksetaotlusele allkirjastatud liidu vahendite haldaja kinnituse.

Liidu vahendite haldaja kinnitus tõendab, et rahaeraldisi on kasutatud sihtotstarbeliselt, et koos maksetaotlusega edastatud teave on täielik, täpne ja usaldusväärne ning et kehtestatud sisekontrollisüsteemid annavad vajaliku kindluse, et rahaeraldisi on hallatud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusnormidega, eeskätt nendega, mis kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega on kehtestatud huvide konfliktide, pettuse, korruptsiooni ning fondist ja muudest liidu programmidest topeltrahastamise ärahoidmiseks.

Liidu vahendite haldaja kinnitus peaks sisaldama järgmist:

i) kinnitus selle kohta, et maksetaotluses esitatud teave on nõuetekohaselt esitatud, täielik ja täpne;

ii) kinnitus selle kohta, et vahendeid kasutati sihtotstarbeliselt, nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 19 alusel sõlmitud lepingus;

iii) kinnitus selle kohta, et kehtestatud kontrollisüsteemid annavad vajaliku tagatise raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, st tõendavad asjaomaste vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamist;

iv) kinnitus selle kohta, et kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega toimivad olemasolevad kontrollisüsteemid nõuetekohaselt ja annavad vajaliku kindluse, et toetust antakse kooskõlas ELi riigiabi eeskirjade ja riigihankelepingute sõlmimise korraga, kui see on asjakohane. Eelkõige peaksid olemasolevad kontrollisüsteemid tagama pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ärahoidmise, avastamise ja kõrvaldamise ning fondist ja muudest liidu programmidest topeltrahastamise;

v) kinnitus selle kohta, et varem saavutatud vahe-eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud, sest komisjon kinnitas nende saavutamist;

vi) kinnitus selle kohta, et kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisega seoses tuvastatud õigusnormide rikkumisi on nõuetekohaselt parandatud ja asjaomased summad on toetusesaajatelt sisse nõutud.

Selle liidu vahendite haldaja kinnituse vorm on esitatud lisas 2.

c. ***Auditite kokkuvõte***

Liikmesriigid peaksid esitama iga maksetaotlusega ka kokkuvõtte audititest, mida kontrolliasutused on teinud kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditega.

Auditite kokkuvõttega hõlmatud periood või auditite ulatus võib erineda saavutatud sihtide ja vahe-eesmärkidega hõlmatud perioodist või ulatusest. Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks julgustatakse siiski tegema enne komisjonile maksetaotluste esitamist ennetavat auditiẗööd (nt auditid, et vaadata läbi süsteem, mille alusel kliimameetmete sotsiaalkava rakendatakse, et juhtida tähelepanu võimalikele riskidele kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamise varases etapis). Kui sellist varajast ennetavat auditit ei tehta, on kohustus teha seda hiljem ja esitada tulemused järgnevates maksetaotlustes.

Kokkuvõte peab muu hulgas sisaldama auditite ulatust (st hõlmatud meetmeid ja investeeringuid ning hõlmatud ajavahemikku), tuvastatud puuduste analüüsi ja võetud parandusmeetmeid. Auditi lõpparuanded või mis tahes muu asjakohase lisateabe võib lisada kokkuvõttele ka komisjoni teavitamiseks.

VII. **Komisjoni hinnang ja maksetaotluste töötlemine**

Tulemuspõhise kliimameetmete sotsiaalfondi raames ei ole väljamaksed seotud kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduvate meetmete ja investeeringute tegelike või hinnanguliste kuludega. Selle asemel on iga väljamakse summa seotud vahe-eesmärkide ja sihtidega, mis on komisjoni hinnangul rahuldavalt täidetud.

a. ***Väljamakseväärtuste eelmääratlus***

Iga vahe-eesmärgi ja sihi **väljamakseväärtus** määratakse eelnevalt kindlaks komisjoni rakendusotsuses (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikkel 17). Mõiste „väljamakseväärtus“ osutab **rahalise väljamakse väärtusele**, mis on seotud kliimameetmete sotsiaalkavas sisalduva konkreetse vahe-eesmärgi või sihi rahuldava täitmisega, mille komisjon maksab liikmesriigile, kui komisjon on andnud positiivse hinnangu selle kohta, et vastav vahe-eesmärk või siht on rahuldavalt täidetud.

Iga vahe-eesmärgi ja sihi väljamakseväärtuse kindlaksmääramisel võtab komisjon kliimameetmete sotsiaalkava hindamise käigus arvesse selle meetme või investeeringu tähtsust, millega need on seotud, ning selle panust kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 16 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide täitmisse.

Sellise **vahe-eesmärgi või sihi** väljamakseväärtus, **mis on seotud arvestatud kuludega tegevusega**, määratakse kindlaks asjaomase tegevuse eelneva kuluprognoosi alusel. Põhimõtteliselt on nullkulumeede otseselt või kaudselt seotud ühe või mitme arvestatud kuludega tegevusega, mille hinnangulised kulud on määratud kindlaks kliimameetmete sotsiaalkava raames. Kui see on otseselt seotud ühe või mitme tegevusega, määratakse nende meetmete kohaste vahe-eesmärkide või sihtide väljamakseväärtus osakaaluna seotud investeeringu jaoks kavandatud summast. Kui meede on kaudselt seotud mitme tegevusega, määratakse vastavate vahe-eesmärkide või sihtide väljamakseväärtus kindlaks protsendina nende tegevuste jaoks kavandatud kogusummast. Erandjuhtudel võib nullkulumeetme väljamakseväärtuse määrata kindlaks protsendina kogu kavast.

b. ***Positiivne hinnang ja maksed***

Nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikes 3, võtab komisjon pärast seda, kui ta on kindlaks teinud, et kõik maksetaotluses esitatud vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud, vastu üksikotsuse, millega lubatakse teha konkreetne osamakse rahalise eraldise osana kooskõlas finantsmäärusega.

Komisjoni individuaalne väljamakseotsus tuleb vastu võtta mitte varem kui kaks kuud ja mitte hiljem kui kolm kuud pärast asjaomast maksetaotluse esitamise tähtaega kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 1.

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 5 algab osamakse tasumise tähtaeg kuupäevast, mil teatatakse komisjoni otsusest, millega lubatakse liikmesriigile osamakse välja maksta. Rahastamiskõlbliku summa maksmine sõltub komisjoni rahaliste vahendite olemasolust ja asjaomase liikmesriigi individuaalsete eelarveliste kulukohustuste raames kättesaadavatest piisavatest summadest. Kui makset ei ole võimalik teha rahaliste vahendite puudumise või olemasolevate eelarveliste kulukohustuste ebapiisavuse tõttu, jätkatakse makset siis, kui selline rahastamine muutub kättesaadavaks või uued kulukohustused on võetud, ning enne uute maksetaotluste menetlemist.

Igale liikmesriigile tehakse makseid nende iga-aastaste individuaalsete eelarveliste kulukohustuste piires, mis on eelnevalt kindlaks määratud.

c. ***Vahe-eesmärkide ja sihtide nõuetekohane saavutamine***

Vahe-eesmärk või siht tuleks lugeda rahuldavalt täidetuks, kui selle kavandatud tulemus on saavutatud, võttes arvesse heakskiidetud kliimameetmete sotsiaalkavas sisalduva vahe-eesmärgi või sihi eesmärke, kirjeldust, selle põhieesmärki ja seotud meetme või investeeringu konteksti.

Selle meetme või investeeringu kirjeldus, millesse vahe-eesmärk või siht kuulub, ning kõik muud kliimameetmete sotsiaalkava asjakohased osad esitavad vahe-eesmärgi või sihi tõlgendamisel kasutatud konteksti ja aluseks oleva eesmärgi. Vahe-eesmärgi või sihi hindamisel tuleks järgida eesmärgipärast loogikat ja keskenduda sellele, kas vahe-eesmärgi või sihi kavandatud tulemus on saavutatud, mitte igas vahe-eesmärgis või sihis sätestatud kõigi individuaalsete nõuete kumulatiivsele täitmisele.

d. ***Vahe-eesmärkide ja sihtide negatiivne hinnang, maksete peatamine***

Kui komisjon teeb oma hindamise tulemusel kindlaks, et liikmesriigi maksetaotluses esitatud vahe-eesmärki või sihti ei ole rahuldavalt saavutatud, teatab ta, nagu on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikes 4, oma kavatsusest peatada saavutamata vahe-eesmärgile või sihtväärtusele proportsionaalse rahaeraldise osa väljamaksmine. Vahe-eesmärkide ja sihtide kohta, mida ei ole saavutatud, esitab komisjon asjaomasele liikmesriigile põhjendatud arvamuse ja annab talle võimaluse esitada oma tähelepanekud ühe kuu jooksul alates komisjoni hinnangust teatamisest.

Pärast seda ajavahemikku võtab komisjon vastu asjakohased otsused, millega lubatakse välja maksta osamakse, mis vastab saavutatud sihtide ja vahe-eesmärkide vastavatele väljamakseväärtustele, ning peatatakse ülejäänud saavutamata sihtide ja vahe-eesmärkide väljamaksed.

Liikmesriigil on peatatud vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamiseks aega kuni üheksa kuud alates kuupäevast, mil teda peatamisotsusest teavitati. Kui nende üheksa kuu lõpuks ei ole asjaomaseid vahe-eesmärke ja sihte veel saavutatud, edastab komisjon liikmesriigile oma järeldused nende saavutamata jätmise kohta. Liikmesriik võib esitada oma tähelepanekud kahe kuu jooksul alates kõnealusest teatamisest.

Kui komisjon jõuab pärast liikmesriigi ärakuulamist järeldusele, et peatatud vahe-eesmärki või sihti ei ole veel saavutatud, vähendab komisjon rahaeraldise summat proportsionaalselt kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 6. Põhimõtteliselt vastab vähendatav summa varem peatatud summale, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab, et üheksa kuu jooksul on mõned saavutamata vahe-eesmärgid või sihid rahuldavalt saavutatud või et kavandatud tulemuse saavutamiseks on tehtud täiendavaid edusamme, misjuhul võib vähendamist vastavalt kohandada.

Peatamine tuleks lõpetada üksnes juhul, kui asjaomased vahe-eesmärgid ja sihid on rahuldavalt saavutatud. Sellistel juhtudel kohaldatakse eelmises jaos esitatud sätteid ja komisjon võtab vastu üksikotsuse, millega kiidetakse heaks peatatud summade väljamaksmine.

e. ***Kõrvalekaldumine algselt prognoositud kuludest***

Täiendavalt tuleb hinnata kõrvalekaldeid kliimameetmete sotsiaalkava esialgses või hilisemas versioonis esitatud hinnanguliste kulude ja konkreetse investeeringu lõplikele saajatele makstud summade vahel. Kui pärast seda hindamist selgub, et tehtud kontrolli tulemusel on investeeringu esialgne maksumus ülehinnatud, on vaja kliimameetmete sotsiaalkava muuta, et korrigeerida kavandatud sihte ja vahe-eesmärke või ülejäänud rahalisi vahendeid ümber jaotada. Sellistel juhtudel võib asendusnäitajana kasutada muude allikate hulgas andmeid, mida kogutakse tegelike maksete kohta, mida liikmesriik on teinud rahaeraldiste väljamaksmiseks fondist vahendite lõplikele saajatele (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punkt d), et kontrollida eelnevate kuluprognooside täpsust, tagades seeläbi, et kliimameetmete sotsiaalfondi vahendeid kasutatakse tõhusalt.

f. ***Proportsionaalsed maksed piiratud vahendite korral***

Kui teatavas maksetaotluste voorus ei ole fondile eraldatud tulu esitatud maksetaotluste katmiseks piisav, maksab komisjon kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 9 **liikmesriikidele proportsionaalselt; jaotus määratakse kindlaks maksevõimaluste osana heakskiidetud maksete kogusummast, kuni liikmesriikide individuaalsete iga-aastaste kulukohustuste summani**. Järgmises maksetaotluste voorus seab komisjon prioriteediks need liikmesriigid, kelle maksed eelmisest maksetaotluste voorust hilinesid, ning rahuldab alles seejärel uued esitatud maksetaotlused.

Kui liikmesriigile eraldatud proportsionaalse makse summa ületab selle liikmesriigi eelarveliste kulukohustuste summat, arveldatakse summa kahes etapis: i) summa, mis ulatub avatud eelarvelise kulukohustuse summani, makstakse välja kooskõlas maksete tegemise eeskirjadega, mis on sätestatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikes 5, ja ii) heakskiidetud makse ülejäänud osa makstakse, kui järgmise aasta alguses võetakse uusi kulukohustusi.

g. ***Lepingu oluliselt puudulik täitmine ja lõpetamine***

Nagu on märgitud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikes 7, peaks komisjon juhul, kui 15 kuu jooksul alates kõnealuse määruse artiklis 19 osutatud asjaomaste lepingute sõlmimise kuupäevast ei ole liikmesriik ühegi asjakohase vahe-eesmärgi ja sihi saavutamisel käegakatsutavaid edusamme teinud, lõpetama sõlmitud lepingud ja vabastama rahaeraldise summa, ilma et see piiraks finantsmääruse artikli 14 lõike 3 kohaldamist.

Sellise olukorra vältimiseks teeb komisjon korrapärast järelevalvet alates rakendamise väga varasest etapist, isegi enne esimestest vahe-eesmärkidest ja sihtidest teatamist. Seda järelevalvet tehakse tihedas koostöös liikmesriikide ametiasutustega ning see võib toimuda kirjalike tähelepanekute, operatiivkoosolekutel jagatud arvamuste ja rakendamise üle peetava ametliku dialoogi vormis kliimameetmete sotsiaalfondi määratud asutustega või mis tahes muus sobivas vormis.

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 20 lõikega 7 teeb komisjon otsuse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 19 alusel sõlmitud lepingute lõpetamise kohta pärast seda, kui ta on andnud liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud kahe kuu jooksul pärast seda, kui komisjon teatas oma hinnangust, et käegakatsutavaid edusamme ei ole tehtud.

Sellise olukorra vältimiseks teeb komisjon korrapärast järelevalvet alates rakendamise väga varasest etapist, isegi enne esimestest vahe-eesmärkidest ja sihtidest teatamist. Seda järelevalvet tehakse tihedas koostöös liikmesriikide ametiasutustega ning see võib toimuda kirjalike tähelepanekute, operatiivkoosolekutel jagatud arvamuste ja rakendamise üle peetava ametliku dialoogi vormis kliimameetmete sotsiaalfondi määratud asutustega või mis tahes muus sobivas vormis.

VIII. **ELi finantshuvide kaitse**

Kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamisel peavad liikmesriigid rahaliste vahendite saajatena võtma kõik asjakohased meetmed, et kaitsta ELi finantshuve.

Täpsemalt on oluline tagada, et rahaeraldiste kasutamine oleks kooskõlas kohaldatava ELi ja riigisisese õigusega, eelkõige seoses pettuste, korruptsiooni ja huvide konfliktide ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikliga 21. Seda nõuet kohaldatakse fondist toetatavate meetmete ja investeeringute suhtes, sealhulgas selliste meetmete ja investeeringute suhtes, mida teevad muud avaliku või erasektori üksused kui vähekaitstud leibkonnad, vähekaitstud mikroettevõtjad või vähekaitstud transpordikasutajad.

a. ***Haldus- ja kontrollisüsteemid***

Liikmesriigid peavad looma tulemusliku ja tõhusa sisekontrollisüsteemi kooskõlas oma institutsioonilise, õigus- ja finantsraamistikuga. Sisekontrollisüsteem peab hõlmama ülesannete lahusust ning aruandlus-, järelevalve- ja seirekorda.

Juhtimis- ja kontrollisüsteemid peavad andma ametiasutustele kindluse, et kliimameetmete sotsiaalkavas seatud vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud, et vahendeid on hallatud kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusaktidega, eelkõige riigiabi eeskirjade ja hankelepingute sõlmimise korraga, ning et huvide konflikte, pettust, korruptsiooni ja topeltrahastamist välditi, avastati ja parandati rakendamise ajal ning enne maksetaotluse esitamist komisjonile koos tõenditega selle kohta, et sihid ja vahe-eesmärgid on saavutatud.

Rakendusasutused peavad kehtestama asjakohased juhtimiskontrollid, et kinnitada, et kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduvad vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud ning et ei esine raskeid õigusnormide rikkumisi, nimelt pettust, korruptsiooni, huvide konflikti või topeltrahastamist. Kontrollid võiksid hõlmata näiteks dokumentide kontrolli, kohapealseid kontrolle ja temaatilisi kontrolle.

Lisaks peavad liikmesriigid rakendama tõhusaid ja proportsionaalseid pettusevastaseid ja korruptsioonivastaseid meetmeid ning muid meetmeid, mis on vajalikud huvide konflikti tõhusaks vältimiseks. Samuti peavad nad võtma õiguslikke meetmeid ebaseaduslikult omastatud vahendite tagasinõudmiseks. Lisaks tuleb ette näha konkreetsed asjakohased pettusevastased leevendusmeetmed, mis põhinevad piisaval pettuseriski hindamisel. Juhtimissüsteemid peavad tagama, et on kehtestatud tõhusad menetlused ning et kõigist pettuse-, korruptsiooni- ja huvide konflikti juhtumitest teatatakse nõuetekohaselt ja neid korrigeeritakse sissenõudmiste abil.

Liikmesriigid kehtestavad asjakohase korra liidu vahendite haldaja kinnituse ja riiklikul tasandil tehtud auditite kokkuvõtte koostamiseks ning kogu kontrolljälje jaoks nõutava alusteabe säilitamiseks, ja haldavad neid.

b. ***Pettuste ärahoidmine***

Pettuste ärahoidmiseks ja üldiseks kontrollimiseks palutakse liikmesriikidel liidu vahendite haldaja kinnituse ja auditite kokkuvõtte esitamisel komisjonile teatada tuvastatud puudustest ja võetud parandusmeetmetest. Need nõrkused hõlmavad järgmist:

a) õigusnormide rikkumised, mille kohta on koostatud pädeva haldus- või kohtuasutuse esimene kirjalik hinnang, milles järeldatakse konkreetsete faktide põhjal, et õigusnorme on rikutud, ilma et see piiraks võimalust seda järeldust hiljem läbi vaadata või see haldus- või kohtumenetluse käigus tagasi võtta;

b) õigusnormide rikkumised, mille tõttu on riiklikul tasandil algatatud haldus- või kohtumenetlus, et teha kindlaks pettuse või muu kuriteo toimumine, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 3 lõike 2 punktides a ja b ning artikli 4 lõigetes 1, 2, ja 3 ning Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni, mis on koostatud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel, artikli 1 lõike 1 punktis a nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes ei ole direktiiv siduv;

c) pankrotile eelnevad õigusnormide rikkumised;

d) konkreetne õigusnormide rikkumine või konkreetsed õigusnormide rikkumised, mille puhul esitab komisjon liikmesriigile pärast liikmesriigilt esialgse teate saamist teabe saamiseks kirjaliku taotluse.

Õigusnormide rikkumisest teatamise eest vastutab liikmesriik, kus eeskirjade vastaselt tehtud kulutused on vahendite lõplikule saajale tekkinud ja toimingu käigus tasutud.

On soovitav, et liikmesriigid teavitaksid avastatud või arvatavatest õigusnormide rikkumisest viivitamata komisjoni, märkides ära kõik teised asjaga seotud liikmesriigid, kui õigusnormide rikkumiste tagajärjed kanduvad üle väljapoole liikmesriigi territooriumi.

Õigusnormide rikkumistest teatamiseks peaksid riiklikud ametiasutused tuginema ühissätete määruse XII lisana heaks kiidetud standardvormile, tehes kliimameetmete sotsiaalkava sisu jaoks asjakohased kohandused. Selleks soovitab komisjon tungivalt kasutada rikkumisjuhtumite haldamise süsteemi, mis võimaldaks õigusnormide rikkumiste eksportimist liidu vahendite haldaja kinnitusele ja auditite kokkuvõttele lisatud toimikusse.

Esitatud teavet tuleb kasutada kooskõlas ühissätete määruse XII lisa punktis 1.5 sätestatuga.

c. ***Huvide konflikt***

Huvide konflikt tekib siis, kui ELi eelarve täitmisega seotud isik ei suuda isiklike huvide tõttu täita oma ülesandeid erapooletult ja objektiivselt. Nagu on määratletud **finantsmääruse artiklis 61**, on tegemist konfliktiga, kui neid ülesandeid ohustavad perekondlikud sidemed, emotsionaalne kaasatus, poliitiline või rahvuslik kuuluvus, majandushuvid või muu otsene või kaudne isiklik kasu. Need, kes vastutavad kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamise eest, peavad võtma asjakohaseid meetmeid, et vältida huvide konflikti ja lahendada olukordi, mida võib objektiivselt pidada huvide konfliktiks.

Tüüpilised näited huvide konflikti kohta hõlmavad:

— isiklikku kasu (finantskasu ja muud);

— suhteid (nt pereliikmed, sõbrad, endised tööandjad);

— topeltrolle (nt keegi, kes tegutseb avaliku sektori ametniku ja projekti kasusaajana).

Huvide konflikte käsitlevad eeskirjad kehtivad **kõigi isikute ja üksuste** suhtes, kes on seotud kliimameetmete sotsiaalfondi juhtimise ja järelevalvega. Seega kohaldatakse seda isikute suhtes, kes töötavad käesolevates suunistes nimetatud asutustes.

Usaldusväärsuse ja üldsuse usalduse kaitsmiseks peaksid kliimameetmete sotsiaalfondi rakendusasutused rakendama järgmisi ennetusmeetmeid.

a) Riskihindamine

— Teha kindlaks seisukohad ja protsessid, kus võib tekkida huvide konflikt.

— Keskenduda riskihindamises kajastatud kõige riskantsematele valdkondadele.

b) Käitumisjuhend ja deklaratsioonid

— Nõuda, et kõik töötajad ja väliseksperdid kinnitaksid konfliktide puudumist.

— Jõustada selge professionaalse käitumise ja eetikakoodeks.

c) Ülesannete lahusus

— Tagada, et ühelgi üksikisikul ei oleks mitut rolli, mis võiks otsuseid põhjendamatult mõjutada.

— Eraldada põhifunktsioonid, nagu hindamine ja kontroll.

d) Läbipaistvus otsuste tegemises

— Säilitada kõiki dokumente huvide konfliktide puudumise deklaratsioonide kohta.

e) Koolitamine ja teadlikkuse suurendamine

— Korraldada töötajatele ja sidusrühmadele korrapärast koolitust huvide konflikti tuvastamise ja haldamise kohta.

Tuvastamine ja haldamine

Huvide konflikti kahtluse või tuvastamise korral:

— seotud üksikisik peab olukorrast viivitamata teatama;

— asjaomane asutus peab võtma viivitamata meetmeid riski kõrvaldamiseks, näiteks vastutuse ümberjaotamise või isiku protsessist kõrvaldamisega;

— kõik vahejuhtumid tuleb nõuetekohaselt registreerida.

Kui kahtlustatakse pettust, siis tuleks asi suunata **Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF)** (vt jaotis pettuse kohta).

Nõuete täitmata jätmise tagajärjed

Kui huvide konflikte ei lahendata või ära ei hoita, võivad sellel olla tõsised finantstagajärjed ja see võib viia rahaliste vahendite tagasinõudmiseni komisjoni poolt kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punktiga b.

d. *Topeltrahastamise ennetamine ja vastastikune täiendavus muude rahastamisvahenditega*

Topeltrahastamise ennetamine on äärmiselt oluline, et tagada ELi vahendite tõhus ja tulemuslik kasutamine. Topeltrahastamine viitab olukordadele, kus **samad kulud kaetakse mitmest ELi rahastamisallikast**, mis toob kaasa ebatõhususe ja puuduliku finantsjuhtimise.

Kliimameetmete sotsiaalkava raames võivad meetmed ja investeeringud saada täiendavat toetust muudest ELi fondidest. Kuid kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 13 kohaselt peab kliimameetmete sotsiaalfondist pärit toetus olema **täiendav** ega tohi katta samu kulusid kui muudest ELi programmidest antav toetus.

Sarnaselt taaste- ja vastupidavusrahastuga võib kliimameetmete sotsiaalfondi raames toimuda topeltrahastamine kahel tasandil:

— **liikmesriigi tasandil**: liikmesriigid peavad tuvastama oma kliimameetmete sotsiaalkavades „muudest ELi, rahvusvahelistest, avalikest või, kui see on asjakohane, erasektori allikatest pärit olemasoleva ja kavandatud rahastamise seoses meetmete ja investeeringutega, mis annavad panuse kavas sätestatud meetmetele ja investeeringutele“. Pärast kliimameetmete sotsiaalkava heakskiitmist annaks mis tahes täiendav toetus muudest ELi fondidest, et katta kliimameetmete sotsiaalkava kuluprognoosis juba sisalduvad kulud, kaasa selle, et liikmesriik saab toetust kahest erinevast ELi rahastamisallikast samade kulude katmiseks;

— **vahendite lõpliku saaja tasandil**: vahendite lõplik saaja ei tohiks saada toetust samade kulude katteks nii taaste- ja vastupidavusrahastust (liikmesriigi kaudu) kui ka muudest ELi fondidest.

Järgnevalt sätestatakse **liikmesriikide kohustused ja vastutus** topeltrahastamise vältimiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks.

Projekteerimisetapp

— Liikmesriigid peavad lisama oma kliimameetmete sotsiaalkavasse üksikasjaliku teabe mis tahes olemasoleva või kavandatava ELi rahastamise kohta. See tagab läbipaistvuse ja aitab varakult tuvastada võimalikke kattuvusi.

— Iga kliimameetmete sotsiaalkava peab olema piisavalt üksikasjalik, et näidata, et kulusid ei kaeta rohkem kui ühest ELi rahastamisallikast. Kliimameetmete sotsiaalkava tulemuspõhise olemuse tõttu tuleb kliimameetmete sotsiaalkava toetuse kombineerimisel teiste liidu fondide toetustega vaikimisi lähtuda kulude selgest eelnevast piiritlemisest, et vältida topeltrahastamist. Meetmete puhul, mida rahastatakse vaid osaliselt kliimameetmete sotsiaalkavast, peaksid liikmesriigid selgelt eristama need projekti osad, mida rahastatakse sotsiaalmeetmete sotsiaalkavast, ja need, mida rahastatakse muudest liidu fondidest. Nad peaksid näitama seda piiritlust, kui nad esitavad oma eelnevad kuluprognoosid, ning eristama vahe-eesmärke ja sihte, millest tuleb erinevate ELi vahendite alusel aru anda. Kulusid saab eelnevalt piiritleda näiteks kaasrahastatud projekti eri rakendusetappide kindlaksmääramise või erinevate kuluartiklite eristamise ja nende vastavale ELi rahastamisvahendile omistamise teel.

— Kliimameetmete sotsiaalkavades tuleks selgelt kirjeldada riiklikul ja piirkondlikul tasandil kehtestatud struktuure, menetlusi ja kontrollimehhanisme, et vältida topeltrahastamist. Need mehhanismid tuleks integreerida laiematesse kontrollisüsteemidesse.

Rakendusetapp

— Liikmesriikidel lasub esmane vastutus kliimameetmete sotsiaalfondi vahendite kasutamise järelevalve eest rakendusetapis. See hõlmab selle tagamist, et kõiki investeeringuid ja meetmeid rahastatakse kliimameetmete sotsiaalkava kohaselt, ning parandusmeetmete võtmist topeltrahastamise avastamise korral.

— On oluline, et liikmesriigid korraldaksid korrapäraseid juhtimiskontrolle ja auditeid, sh vahendite lõpliku saaja tasandil, et tuvastada ja parandada mis tahes topeltrahastamise esinemist. Tähelepanekud ja parandusmeetmed tuleks esitada liidu vahendite haldaja kinnitustes ja auditite kokkuvõtetes.

— Tuvastamismehhanismid. Liikmesriigid peaksid oma kontrollisüsteemides rakendama usaldusväärseid andmete kogumise ja ristkontrolli meetodeid. Eelkõige julgustatakse kasutama integreeritud IT-süsteemi, et kiiresti tuvastada kattumine muude ELi vahenditega. Vahendite lõpliku saaja tasandil peaksid kontrollid hõlmama topeltrahastamise puudumist käsitlevate ettevõtja kinnituste kinnitamist asjakohase lisateabega, näiteks ristkontrolli olemasolevate andmebaasidega või vahendite lõplike saajate raamatupidamissüsteemiga.

— Parandusmeetmed. Topeltrahastamise tuvastamisel peavad liikmesriigid algatama sissenõudmismenetlused vahendite tagasinõudmiseks vahendite lõplikelt saajatelt. Rahastamisallikat, mille kohta rahastamisotsus viimati tehti, tuleks kohandada, järgides kõnealuse ELi programmi eeskirju.

Komisjoni roll

Komisjonil on jätkuvalt järelevalveroll, hinnates kliimameetmete sotsiaalkavades sätestatud kontrollisüsteemide eelnevat piiritlemist ja asjakohasust ning jälgides liikmesriikide kontrolli ja auditeid rakendamise ajal. Ta võib nõuda lisateavet ja sekkuda, kui liikmesriik ei võta vajalikke parandusmeetmeid.

Komisjon võib korraldada ise auditeid ja jõustada vahendite tagasinõudmist, kui tuvastatakse topeltrahastamine, et kaitsta ELi eelarvet.

e. ***Vastavus ELi riigiabi eeskirjadele***

Nagu on märgitud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse põhjenduses 40, peab selliste meetmete ja investeeringute toetamine, mis kuuluvad ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, olema kooskõlas ELi **riigiabi** eeskirjadega.

Kui riiklikel ametiasutustel on kaalutlusõigus ELi vahendite kasutamisel, kujutavad need endast riigiabi, kui kõik muud ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kriteeriumid on täidetud. Võttes arvesse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kriteeriumide kumulatiivset laadi, võib juhul, kui üks kriteeriumidest ei ole täidetud, välistada riigiabi ([18]).

Näiteks toetust tegevustele, mis ei ole majanduslikku laadi (st mida ei tehta kaupade või teenuste pakkumiseks turul), ei käsitata riigiabina. See võib olla nii näiteks toetuse puhul, mida leibkonnale antakse elukoha renoveerimiseks, tingimusel et nad ei üüri seda välja ega kasuta muul viisil majandustegevuseks. Kui aga toetust antakse omanikele, kes üürivad oma kinnisvara vähekaitstud leibkondadele, tuleb arvesse võtta riigiabi eeskirju. Sellistel juhtudel on liikmesriikidel võimalus anda kõnealust toetust, mis on sätestatud vähese tähtsusega abi üldmääruses, milles on muu hulgas sätestatud, et liikmesriigi poolt ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot ([19]).

Kui kinnitatakse, et tegemist on riigiabiga, peab komisjonile teatama toetusest, mida meetmetele ja investeeringutele antakse, ja komisjon peab selle heaks kiitma, enne kui liikmesriigid võivad abi anda, välja arvatud juhul, kui need meetmed ja investeeringud vastavad grupierandi määruse kohaldatavatele tingimustele, eelkõige üldisele grupierandi määrusele ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, või kui need meetmed ja investeeringud kuuluvad vähese tähtsusega abi määruse kohaldamisalasse.

Selle põhjal peaksid liikmesriigid kliimameetmete sotsiaalkavades iga meetme ja investeeringu puhul tegema järgmist:

— täpsustama, kas meetmele või investeeringule antav toetus oleks riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt;[10] või

— täpsustama, kas meedet või investeeringut rahastatakse sellise olemasoleva riigiabi kava alusel, mis kuulub grupierandi määruse, eelkõige üldise grupierandi määruse või üldise vähese tähtsusega abi kava alla, või mille on komisjon riigiabi kohta tehtud otsusega (milles on esitatud sellise kava viitenumber) heaks kiitnud; või

— täpsustama, kas meetme või investeeringu tulemuseks on uus riigiabimeede ning selgitama, kas see vastab grupierandi määruse või üldise grupierandi määruse (märkides määruse asjaomase artikli) või vähese tähtsusega abi üldmääruse tingimustele; või

— täpsustama, kas meetme või investeeringu puhul on nõutav riigiabiteade, ja kui see on nii, siis märkida, millal liikmesriik kavatseb komisjonile esitada eelteate/teate meetme või investeeringu kohta, ning üksikasjad kohaldatava riigiabi andmise vahendi kohta, millega tagatakse abi kokkusobivus siseturuga eeskirjadega.

Tuleb märkida, et kui toimitakse määruse (EÜ) nr 1370/2007 sätetega kooskõlas, on maismaatranspordi avaliku teenindamise kohustuse eest makstav hüvitis vabastatud komisjoni eelneva teavitamise kohustusest vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 3 ([20]).

Kui liikmesriik ei ole kindel, kas meede või investeering hõlmab riigiabi või on kooskõlas ELi riigiabi eeskirjadega, peaks ta selles küsimuses konsulteerima komisjoniga.

ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt peavad liikmesriigid enne riigiabimeetmete võtmist teavitama nendest komisjoni.

([18]) Täiendavad juhised koos näidetega selle kohta, millised meetmed võivad kujutada endast riigiabi, on esitatud komisjoni teatises riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (2016/C 262/01), mis kajastab juhtumikogemusi kuni 2016. aastani. Lisaks tuuakse taaste- ja vastupidavusrahastu riigiabi juhendvormides näiteid abi olemasolu ja puudumise juhtumite eristamise kohta ning antakse teavet riigiabi menetluste ja instrumentide kohta, mida võib olla vaja kohaldada, eelkõige:
— juhendvorm:investeerimine/tegevusabi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks, sealhulgas taastuvenergia ja energiatõhususe toetamise kaudu;
— juhendvorm: ehitiste energiatõhusus;
— juhendvorm: toetused null- või vähese heitega maanteesõidukite hankimiseks.

([19]) Komisjoni 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

([20]) Täiendavad suunised on esitatud komisjoni teatises määruse (EÜ) nr 1370/2007 (mis käsitleb avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel) tõlgendamise suuniste kohta (ELT C 222, 26.6.2023, lk 1–27).

Kui liikmesriik annab riigiabi grupierandi määruse või vähese tähtsusega abi määruse alusel, peab liikmesriik tagama nende määruste kõigi asjakohaste sätete järgimise ([21]).

f. ***Hankelepingute sõlmimise korra järgimine***

Usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks ja kooskõlas fondi tulemuspõhise olemusega tuleks sätestada erireeglid, mis reguleerivad eelarvelisi kulukohustusi, makseid, maksete peatamist, rahaliste vahendite tagasinõudmist ja rahalise toetusega seotud lepingute lõpetamist. Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid tagamaks, et fondist toetatud meetmetega seotud vahendite kasutamine oleks kooskõlas kohaldatava ELi ja riigisisese õigusega, mis on seotud selle kohaldamisega, sh riigihankeid ja avalike teenuste osutamise kohustusi käsitlevates õigusaktides maanteetranspordi valdkonnas ([22]). Samuti peavad liikmesriigid looma sisekontrollisüsteemid, et tagada vastavus.

Kontrollisüsteemi loomisel peaksid riiklikud ametiasutused hindama eri meetmete olemuslikke riske ja seda, kas riigihankeid käsitlevaid sätteid kohaldataks otsese seose kaudu vahe-eesmärkide ja sihtide ning riigihankemenetluste jaoks vajalike tegevuste ning asjakohase riskihindamise alusel tehtavate kontrollide ulatuse vahel.

Hankelepingute sõlmimise korra järgimise tagamiseks seatud tingimused peaksid olema proportsionaalsed tuvastatud riskidega ning usaldusväärse kontrollisüsteemi olemasolu tuleks kinnitada määratud auditeerimisasutuste süsteemiaudititega. Kindlust võib saada ka muude fondidega seotud audititööst, tingimusel et riigihangete kontrollisüsteem on identne kliimameetmete sotsiaalfondi puhul kasutatava süsteemiga.

Võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi olemust, nimelt seda, et maksed on seotud vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisega, puudub nõue kontrollida kõiki rakendatud meetmetega seotud riigihankemenetlusi. Kui aga vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamisele kaasa aitavate tegevuste ja riigihankemenetluste vahel on otsene seos, peaksid riiklikud ametiasutused kehtestama selged menetlused, et määrata riskihindamise abil kindlaks riigihankemenetluse puhul, sealhulgas lepingu rakendamise etapis, tehtava töö ulatus.

Avastatud või riiklikele ametiasutustele teatatud riigihangetega seotud õigusnormide rikkumised tehakse kindlaks siis, kui tegevuse ja eeskirjadevastaste riigihankemenetluste vahel on otsene seos. Selge otsene seos tekib näiteks siis, kui hoonete renoveerimise riigihankelepingus avastatakse õigusnormide rikkumine, kui kavas on seotud investeering mõeldud energiatõhusaks renoveerimiseks.

Kui riiklikud asutused (või komisjon) avastavad riigihangetega seotud õigusnormide rikkumisi, tuleks ELi finantshuvide kaitsmiseks ning ELi ja riigisisese õiguse järgimise tagamiseks teha proportsionaalseid korrektsioone.

Kui finantsmõju ei ole riigihankemenetluses õigusnormide rikkumise laadi tõttu võimalik täpselt kindlaks määrata, tuleb kohaldada kindlamääralist finantskorrektsiooni. Lisaks võib finantskorrektsioone teha ainult siis, kui kõnealune õigusnormide rikkumine avaldas või võinuks avaldada finantsmõju ELi eelarvele. Komisjon on seisukohal, et muude ELi fondide ([23]) suunised sobivad proportsionaalse korrektsiooni kindlaksmääramiseks.

([21]) Täiendavad juhised koos näidetega selle kohta, millised meetmed võivad kujutada endast riigiabi, on esitatud komisjoni teatises riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (2016/C 262/01), mis kajastab juhtumikogemusi kuni 2016. aastani. Lisaks tuuakse taaste- ja vastupidavusrahastu riigiabi juhendvormides näiteid abi olemasolu ja puudumise juhtumite eristamise kohta ning antakse teavet riigiabi menetluste ja instrumentide kohta, mida võib olla vaja kohaldada, eelkõige:
— juhendvorm: investeerimine/tegevusabi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ja sidumiseks, sealhulgas taastuvenergia ja energiatõhususe toetamise kaudu;
— juhendvorm: ehitiste energiatõhusus;
— juhendvorm: toetused null- või vähese heitega maanteesõidukite hankimiseks.

([22]) Määrusega (EÜ) nr 1370/2007 on kehtestatud kohustusliku hankemenetluse põhimõte maanteetranspordi avaliku teenindamise lepingute puhul. Määruses sätestatakse tingimused, mille kohaselt pädevad asutused hüvitavad transpordiettevõtjale, kellele nad avaliku teenindamise kohustuseks teevad või kellega lepingu sõlmivad, sellega kaasnevad kulud ja/või annavad neile avaliku teenindamise kohustuse eest ainuõigused.

([23]) Komisjoni 14. mai 2019. aasta otsus, millega kehtestatakse suunised kohaldatavate hankelepingute sõlmimise korra rikkumise korral liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide kindlaksmääramiseks.

Finantskorrektsiooni aluse kindlaksmääramisel peavad riiklikud ametiasutused tegema kindlaks asjaomase meetme ning sellega seotud vahe-eesmärkide ja sihtidega seotud õigusnormide rikkumise laadi ja raskusastme. Rikkumised, mida peetakse kõige tõsisemaks (nt kui need viiksid osutatud suuniste alusel 100 % korrektsioonini), peaksid põhimõtteliselt viima asjaomaste vahe-eesmärkide/sihtidega seotud kulude täieliku korrigeerimiseni. Riiklikud ametiasutused peaksid suutma tõendada, et korrektsioonid tehti õigel alusel ja need olid tuvastatud rikkumisega proportsionaalsed.

IX. **Digisüsteem, andmete kogumine ja säilitamine rahaliste vahendite lõplike saajate kohta**

Osana oma juhtimis- ja kontrollisüsteemidest peavad liikmesriigid säilitama tõhusa süsteemi kogu kontrolljälje jaoks vajaliku teabe ja dokumentide säilitamiseks.

Liikmesriigid peavad pidama arvestust vastavalt finantsmääruse artiklile 133, kusjuures võrdlusaluseks on vastava meetme või investeeringuga seotud maksetehing, mille komisjon on teinud.

a. ***Ühtne digisüsteem meetmete rakendamist ja investeeringuid käsitleva asjakohase teabe registreerimiseks***

Kooskõlas regulatiivsete nõuetega julgustatakse liikmesriike looma ühtset digisüsteemi meetmete ja investeeringute registreerimiseks ning jälgimiseks. See digisüsteem on kliimameetmete sotsiaalfondi alusel kliimameetmete sotsiaalkava läbipaistva, tõhusa ja vastutustundliku rakendamise huvides riikliku juhtimis- ja kontrollikeskkonna oluline osa.

Süsteem tuleb välja töötada valideeritud rahvusvahelise digitaalse arengu metoodika kohaselt ja see peab sisaldama elektroonilise süsteemi üksikasjalikku kirjeldust, sealhulgas vooskeemi (keskne või ühine võrgusüsteem või detsentraliseeritud süsteem, millel on süsteemidevahelised ühendused). Samuti julgustatakse liikmesriike kirjeldama oma kliimameetmete sotsiaalkavades selgelt elektrooniliste süsteemide turvalisuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamise menetlusi.

Süsteemid võivad oma konstruktsiooni ja funktsionaalsuse poolest erineda, kuid tavaliselt peaksid need sisaldama järgmisi omadusi.

i) **Meetmete ja investeeringute registreerimine**: moodul kõigi rakendamiseks heaks kiidetud ja kliimameetmete sotsiaalkavasse lisatud investeeringute ja meetmete registreerimiseks ja kataloogimiseks koos üksikasjaliku teabega iga projekti kohta, sealhulgas eesmärgid, ajakavad, eelarved, oodatavad tulemused, toetuse lõplik saaja jne.

ii) **Seire ja aruandlus**: vahendid projektide edenemise jälgimiseks, sealhulgas rakendamise seis, makstud rahalised toetused ning vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamine. See võimaldab reaalajas jälgimist ja mis tahes viivituste või probleemide kiiret tuvastamist.

iii) **Näitajaid käsitlevad andmed**: üksikuid osalejaid käsitlevate andmete elektrooniline salvestamine ja säilitamine, mis esitatakse leibkondi käsitlevate ühiste näitajate osana koos muude väljund- ja tulemusnäitajatega.

iv) Komisjonile esitatud **maksetaotlustes osutatud raamatupidamisandmikud või eraldi raamatupidamiskoodid**, mis vastavad vahendite lõplikele saajatele makstud rahalisele toetusele.

v) **Andmeanalüüs ja visualiseerimine**: suutlikkus analüüsida ja visualiseerida andmeid projektide tulemuslikkuse kohta, mis võib aidata kindlaks teha suundumusi, mustreid ja parandamist vajavaid valdkondi. See võib olla aluseks otsuste tegemisele ja poliitika kohandamisele.

vi) **Läbipaistvus ja aruandluskohustus:** läbipaistvust tagavad funktsioonid, näiteks avalikud tulemustabelid ja avatud andmete portaalid, kus üldsusel ja muudel sidusrühmadel on juurdepääs teabele selle kohta, kuidas kliimameetmete sotsiaalfondi kasutatakse. See suurendab vastutust ja usaldust fondi haldamise vastu.

vii) **Koostalitlusvõime muude riiklike ja ELi süsteemidega**: võime tagada koostalitlusvõime teiste riiklike süsteemidega (nt riigihanked, finantsjuhtimine) ja ELi platvormidega (nt Kohesio, ELi finantsläbipaistvuse süsteem, Arachne jne), et tagada sidusus ja hõlbustada teabevahetust.

Liikmesriike julgustatakse kasutama ja kohandama olemasolevaid digisüsteeme, näiteks taaste- ja vastupidavusrahastu või ühtekuuluvuspoliitika programmide suhtes kohaldatavaid süsteeme, et neil oleks ülevaade kõigist nendest vahenditest rahastatavatest meetmetest, et saavutada suurem vastastikune täiendavus ja rangelt jälgida samade projektide topeltrahastamise vältimist. Kui on vaja välja töötada uus süsteem, on väga oluline integreerida see olemasolevate vahenditega, et oleks olemas üksikasjalik teave näiteks taaste- ja vastupidavusrahastust rahastatavate projektide kohta ning et neid saaks viia kooskõlla kliimameetmete sotsiaalkava raames väljatöötatavate investeeringutega.

b. ***Liikmesriikide ja komisjoni vahelise elektroonilise andmevahetussüsteemi kasutamine***

Tõhusa ja turvalise andmevahetuse tagamiseks on komisjon loonud SFC2021 süsteemi spetsiaalse mooduli kõigi kliimameetmete sotsiaalkavadega seotud tehingute haldamiseks. Seda süsteemi kasutatakse juba kliimameetmete sotsiaalkavade esitamiseks ning seejärel kogu ametlikuks teabevahetuseks komisjoni ja liikmesriikide vahel kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamise kohta (muudatused, maksed, aruandlus jne).

SFC2021 kliimameetmete sotsiaalkava mudel hõlmab üldjoontes järgmist:

a) interaktiivsed vormid või süsteemis juba varem salvestatud andmete põhjal süsteemi poolt eeltäidetud vormid;

b) automaatsed arvutused, mis vähendavad kasutajate tööd arvude sisestamisel;

c) automaatsed sisseehitatud kontrollid, et kontrollida, kas edastatud andmed on asutusesiseselt järjepidevad ja vastavad kohaldatavatele eeskirjadele;

d) süsteemi loodud hoiatusteated, mis hoiatavad SFC2021 süsteemi kasutajaid, et teatavaid toiminguid saab või ei saa teha;

e) süsteemis töödeldava teabe elektrooniline jälgimine;

f) varasemate andmete kättesaadavus programmiga seoses sisestatud kogu teabe puhul;

g) kohtumenetlustes tõendina tunnustatava, määruse (EL) nr 910/2014 tähenduses kohustusliku elektroonilise allkirja kasutamise võimalus.

Süsteemi nõuetekohase haldamise tagamiseks tuleb riiklikul tasandil kehtestada SFC2021 jaoks sobiv infotehnoloogia turvalisuse poliitika. Poliitika, mis peaks hõlmama ka süsteemi kasutavaid töötajaid, peaks olema kooskõlas asjakohaste ELi eeskirjadega, eelkõige komisjoni otsusega (EL, Euratom) 2017/46 ([24]) ja selle rakenduseeskirjadega. Selleks peab iga liikmesriik koostama nimekirja isikutest, kes vastutavad SFC2021 suhtes riiklikul tasandil julgeolekupoliitika kindlaksmääramise, säilitamise ja nõuetekohase kohaldamise eest, ning seda säilitama ([25]). Need isikud võivad täita samu ülesandeid ka teiste süsteemi raames hallatavate fondide puhul.

Üks liikmesriikide põhikohustusi on ajakohastada loetelu asutustest, kes täidavad teatavaid kliimameetmete sotsiaalfondi määruse kohaseid ülesandeid, ning tagada, et esitatud teavet kontrollib muu isik kui see, kes selle esitas. Lisaks kehtestatakse kohustus tagada eespool nimetatud ülesannete lahusus liikmesriigi infotehnoloogiliste juhtimis- ja kontrollisüsteemide kaudu, mis on automaatselt ühendatud SFC2021 süsteemiga. Peale selle peaksid liikmesriigid tagama korra üksikisikute privaatsuse ja isikuandmete kaitse ja juriidiliste isikute puhul ärisaladuse hoidmise tagamiseks vastavalt direktiivile 2002/58/EÜ, määrusele (EL) 2016/679 ja direktiivile (EL) 2018/1972.

Täpsemalt peavad riiklikud ametiasutused koostama ajakohastatud dokumendid selle kohta, kuidas muud riiklikud, piirkondlikud või kohalikud arvutisüsteemid ühendatakse SFC2021 süsteemiga tehnilise liidese kaudu, näiteks andmevahetuseks. Dokumentatsioon peab hõlmama ka nende süsteemide turvameetmeid, mis on kooskõlas SFC2021 turvanõuetega. Täpsemalt peab see hõlmama järgmist:

i) füüsiline turvalisus;

ii) andmekandjate ja juurdepääsu kontroll;

iii) säilitamise kontroll;

iv) juurdepääsu ja salasõnade kontroll;

v) seire;

vi) ühendus SFC2021 süsteemiga;

([24]) Komisjoni 10. jaanuari 2017. aasta otsus (EL, Euratom) 2017/46 Euroopa Komisjoni side- ja infosüsteemide turvalisuse kohta.
([25]) Riikliku kontaktisiku ülesannete üksikasjalik loetelu on esitatud ühissätete määruse XV lisas.

vii) sidetaristu;

viii) personalijuhtimine enne töölevõtmist, töötamise ajal ja pärast töösuhte lõppu;

ix) vahejuhtumite lahendamine.

Võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi ja ühtekuuluvuspoliitika fondide vajaduste sarnasust, on ühissätete määruse XV lisas esitatud ühise SFC2021 süsteemi kasutamisega seotud kohustuste põhjalik loetelu. Komisjoni talitused esitavad liikmesriikide kogutavate andmete tehnilised kirjeldused.

c. ***Vahendite lõplikke saajaid käsitlevate andmete kogumine, salvestamine ja säilitamine***

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punkti d kohaselt peavad riiklikud ametiasutused koguma, salvestama ja säilitama elektroonilises süsteemis ning tagama vahendite lõplikele saajatele juurdepääsu standarditud andmekategooriatele ning muudele kliimameetmete sotsiaalkava rakendamise põhielementidele. Salvestatud andmete kättesaadavuse tagamiseks tuleks andmeid edastada interaktiivse kasutajaliidese (st veebirakendus) või eelnevalt kindlaks määratud protokolle kasutava tehnilise liidese (st veebiteenused) kaudu, mis võimaldab liikmesriikide infosüsteemide ja komisjoni SFC2021 süsteemi vahel andmeid automaatselt sünkroniseerida ja edastada.

Miinimumnõudena tuleb koguda järgmisi andmeid:

— rahaeraldiste lõplike saajate nimi (üksikisik või üksus, kes on sõlminud lepingulise suhte kliimameetmete sotsiaalfondi toetust andva ja rahaeraldist vahetult saava asutusega) ([26]), nende käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrid või maksukohustuslasena registreerimise numbrid ja fondi rahaeraldiste summa;

— töövõtja(te) ja alltöövõtja(te) nimi (nimed) ja nende käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) ning lepingu (lepingute) maksumus, kui lõplik rahaeraldiste saaja on avaliku sektori hankija vastavalt riigihankeid käsitlevale liidu või riigisisesele õigusele;

— rahaeraldiste saaja või töövõtja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6 sätestatud määratlusele vastava tegelikult kasusaava omaniku (tegelikult kasusaavate omanike) eesnimi (eesnimed), perekonnanimi (perekonnanimed), sünniaeg ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) ([27]);

— fondi raames ellu viidud meetmete ja investeeringute loetelu koos nende meetmete ja investeeringute jaoks ette nähtud avaliku sektori toetuse kogusummaga, tuues välja muude liidu eelarvest rahastatavate fondide raames makstud.

X. **Kindlus, audit ja kontroll**

Selleks et saada kindlus vahe-eesmärkide ja sihtide ning nendega seotud maksete kohta, teeb komisjon järgmised audititoimingud.

Vahe-eesmärkide ja sihtide saavutamise auditid **(vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu mudelile)**	Igal aastal riskihindamise põhjal pärast maksetaotluste (koos liidu vahendite haldaja kinnitustega) ja auditite iga-aastase kokkuvõtte esitamist. Auditi käigus hinnatakse valmimise taset, vahe-eesmärgi ja/või sihi saavutamist ning meetme täitmist. Kliimameetmete sotsiaalkava hindamise alust tuleks auditeerida iga kliimameetmete sotsiaalkava puhul. Taaste- ja vastupidavusrahastu puhul tuleks iga-aastases auditikavas seada eesmärgiks vähemalt iga-aastane kontrollkäik liikmesriigi tasandil.

([26]) Näiteks käsitatakse vahendite lõpliku saajana leibkondi, kes saavad ühistranspordi jaoks vautšereid. Samal ajal peetakse vahendite lõplikuks saajaks avaliku sektori üksust, kes saab toetust sõidukite ostmiseks.

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ.

Lisaks viib komisjon ELi finantshuvide kaitsmiseks ellu järgmised audititoimingud.

Süsteemiauditid: vastavusauditid ja temaatilised auditid (sealhulgas sellistes valdkondades nagu topeltrahastamine, riigiaudit, riigihanked, huvide konflikt, korruptsioon, pettus). Need on liikmesriikide tasandil kehtestatud **süsteemide** auditid (kliimameetmete sotsiaalkava rakendavad asutused, kehtestatud põhinõuete järgimine, horisontaalne nõue rakendada toetusesaajate suhtes lihtsustamismeetmeid).	Igal aastal riskihindamise põhjal. Sellist auditit nõutakse sotsiaalkindlustusfondi määruse artikliga 21, mis käsitleb ELi finantshuvide kaitset, ja muude sellele kaudselt viitavate artiklitega (nt artikkel 17). Taaste- ja vastupidavusrahastu kogemused on näidanud, et need auditid peavad toimuma varakult, sest vastasel juhul on oht, et tekib usaldusväärsuse puudujääk, mida on hiljem väga raske kõrvaldada. Nende juhtude puhul, kui auditeerimisasutused ei olnud varem kaasatud taaste- ja vastupidavusrahastu või ühtekuuluvuspoliitika rakendamisse, tehakse süsteemiaudit, et hinnata nende valmisolekut kliimameetmete sotsiaalkava tööks.

a. ***Juhtimis- ja kontrollsüsteemide hindamine***

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse III lisas sätestatud põhinõuete kohaselt peavad liikmesriigid tegema süsteemide ja toimingute kohta piisavaid ja sõltumatuid auditeid.

Süsteemiauditid peaksid hõlmama toimingute ja tehingute kontrolli, mis tehakse asjakohasel tasandil. **Süsteemi- ja tegevusauditites kasutatavate kontrollide testimise valimi suuruse** kindlaksmääramiseks kasutatav metoodika on eeldatavasti kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandarditega.

Need testid koos muude kvalitatiivsete elementide ja auditiprotseduuridega on asjaomase juhtimis- ja kontrollisüsteemi hindamise aluseks.

Auditeerimisasutus peab kõigepealt tegema oma järeldused iga hindamiskriteeriumi, seejärel iga põhinõude ja seejärel iga asutuse kohta. Selline järkjärguline lähenemisviis võimaldab neil teha üldise järelduse **juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimise** kohta. **Üldistes järeldustes** kasutatakse järgmisi üldkohaldatavaid kategooriaid.

— **Kategooria 1 – „Toimib hästi. Ei vaja parandamist või vajab seda vähesel määral“**. Puudusi ei leitud või need on tähtsusetud. Neil puudustel puudub või on väike mõju hinnatud peamiste nõuete, asutuste või süsteemi toimimisele.

— **Kategooria 2 – „Toimib. Vajab mõningast parandamist“**. Esineb üks või mitu (väiksemat) puudust. Puuduste mõju hinnatud peamiste nõuete, asutuste või süsteemi toimimisele on mõõdukas. On antud soovitused, mida auditeeritud asutus peab rakendama.

— **Kategooria 3 – „Toimib osaliselt. Vajab olulist parandamist“**. Esineb üks või mitu tõsist puudust, mis tekitavad rahaliste vahendite puhul õigusnormide rikkumise ohu. Mõju põhinõuete, asutuste või süsteemi tõhusale toimimisele on märkimisväärne. On antud soovitused, et oluliselt parandada auditeeritud asutuse rakendussüsteemi.

— **Kategooria 4 – „Ei toimi“**. On hulk suuri ja/või ulatuslikke puudusi, mis tekitavad rahaliste vahendite puhul õigusnormide rikkumise ohu. Mõju põhinõuete, asutuste või süsteemi tõhusale toimimisele on märkimisväärne; hinnatud põhinõuded/asutused/süsteem toimivad halvasti või ei toimi üldse. Auditeeritud asutusele on koostanud soovitused süsteemi põhjalikuks parandamiseks või reformimiseks.

Audiitorid peaksid iga asutuse kohta asjakohase järelduse tegemisel lähtuma oma professionaalsest hinnangust, võttes arvesse mis tahes muud kättesaadavat auditi tõendusmaterjali, sealhulgas asjakohasel juhul ühtekuuluvuspoliitika programmide või taaste- ja vastupidavusrahastu raames tehtud auditite asjakohaseid tulemusi.

Auditeerimisasutus peab koguma ja salvestama sobiva auditi tõendusmaterjali, sealhulgas kõik töödokumendid, nende põhjal koostatud kontrollnimekirjad, esialgsed aruanded ja dokumendid ametiasutustega toimunud ärakuulamismenetlustest.

Juhtimis- ja kontrollisüsteemi toimimise tulemusi tuleks kasutada selleks, et määrata kindlaks **tegevusauditite** testimise ulatus, et anda komisjonile piisav kindlus, et **maksetaotlustes** sisalduvad **vahe-eesmärgid ja sihid** on saavutatud.

Pärast süsteemide ja toimingute auditite lõpuleviimist peaks auditeerimisasutus säilitama ajakohastatud tulemustabeli asutuste kindlustaseme kohta.

Auditeerimisasutus peaks korrapäraselt koostama auditiaruande, milles võetakse kokku rahvusvaheliselt tunnustatud auditistandardite kohaselt tehtud auditid, ja saatma selle liidu vahendite haldaja kinnituse allkirjastamise eest vastutavale asutusele. Aruanne peaks hõlmama auditite ulatust kulusumma ja hõlmatud ajavahemiku osas, tuvastatud puuduste analüüsi ja võetud parandusmeetmeid.

Auditiaruanne peaks sisaldama ka auditi järeldust, milles märgitakse, kas auditeerimisasutus on oma tööga saanud piisava kindluse selle kohta, et maksetaotluses esitatud vahe-eesmärgid ja sihid on saavutatud. See auditiaruanne peaks olema lisatud komisjonile esitatavale maksetaotlusele kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõike 2 punktiga c (lisateabe saamiseks vt maksetaotluse ettevalmistamist käsitlev punkt).

XI. **Rahalise toetuse ja sissenõudmiste vähendamine**

Liikmesriigiga sõlmitud kahepoolse lepingu ja määruse artikli 21 lõike 4 kohaselt võib komisjon fondist antavat toetust proportsionaalselt vähendada ja nõuda sisse kõik ELi eelarvesse võlgnetavad summad, kui tegemist on ELi finantshuve kahjustava pettuse, korruptsiooni või huvide konfliktiga, mida liikmesriik ei ole kõrvaldanud ja/või sisse nõudnud, või artikli 19 lõikes 1 osutatud kahepoolsetest lepingutest tuleneva kohustuse tõsise rikkumise korral.

Sissenõudmise või vähendamise summa üle otsustamisel kasutab komisjon võrdlusalusena mõjutatud konkreetse meetme või investeeringu vahe-eesmärkide ja sihtide väljamaksevääruti või rohkem kui ühe mõjutatud meetme ja/või investeeringu puhul asjaomaste vahe-eesmärkide ja sihtide puhul proportsionaalseid väljamaksevääruti. Selle eesmärk on järgida proportsionaalsuse põhimõtet ja võtta arvesse ELi finantshuve kahjustava pettuse, korruptsiooni või huvide konflikti või kohustuse rikkumise tõsidust.

Pettuste korral tuleks siiski kohaldada summade täielikku finantskorrektsiooni nii riigi kui ka ELi eelarve tasandil, olenemata proportsionaalsetest kaalutlustest.

Toetuse vähendamise puhul võetakse arvesse järgmisi elemente:

— tõsiste puuduste raskus kogu juhtimis- ja kontrollisüsteemi kui terviku kontekstis;

— tõsiste puuduste sagedus ja ulatus;

— ELi eelarvele põhjustatava rahalise kahju ulatus.

Juhtum võib hõlmata ühte või mitut järgnevast: pettus, olulised vead, õigusnormide rikkumised, õiguslike kohustuste mittetäitmine toetuse andmise menetluse ajal, juriidiliste kohustuste mittetäitmine toetuse rakendamise ajal, meetme ebaõige rakendamine, valeandmete esitamine jne.

Ekstrapoleeritud finantskorrektsioonide kohaldamisel ekstrapoleeritakse esindusliku valimi kontrolli tulemusi ülejäänud vahe-eesmärkide ja sihtide populatsioonile, millest valim finantskorrektsiooni määramiseks võeti.

Kui kohaldatakse kindla määraga finantskorrektsioone, määratakse nende kohaldamise läbipaistvuse ja prognoositavuse tagamiseks kindlaks nende tase järgmiselt:

a) kui tõsised puudused on nii põhimõttelised, sagedased või laialt levinud, et need kujutavad endast süsteemi täielikku tõrget, mis seab ohtu kogu asjaomase eraldise seaduslikkuse ja korrektsuse, kohaldatakse **ühtset määra 100 %**;

b) kui tõsised puudused on nii sagedased ja laialt levinud, et need kujutavad endast süsteemi äärmiselt tõsist tõrget, mis seab ohtu väga suure osa asjaomase eraldise seaduslikkuse ja korrektsuse, kohaldatakse **ühtset määra 50 %**;

c) kui tõsised puudused on nii sagedased ja laialt levinud, et need kujutavad endast süsteemi äärmiselt tõsist tõrget, mis seab ohtu väga suure osa asjaomase eraldise seaduslikkuse ja korrektsuse, kohaldatakse **ühtset määra 25 %**;

d) kui tõsised puudused tulenevad süsteemi mittetäielikust toimimisest või nii kehvast või nii harvast toimimisest, et see seab ohtu suure osa asjaomase eraldise seaduslikkuse ja korrektsuse, kohaldatakse **ühtset määra 10 %**;

e) kui tõsised puudused tulenevad süsteemi ebajärjepidevast toimimisest, mis seab ohtu märkimisväärse osa asjaomase eraldise seaduslikkuse ja korrektsuse, kohaldatakse **ühtset määra 5 %**.

Kui tulenevalt vastutavate asutuste tegematajätmisest korrektsioonimeetmete võtmisel pärast ühe auditikampaania raames kohaldatud finantskorrektsiooni tuvastatakse järgneva audititegevuse puhul sama tõsine puudus või samad tõsised puudused, võib korrektsiooni määra tulenevalt tõsise puuduse või tõsiste puuduste püsimisest suurendada tasemele, mis ei ületa järgmise kategooria taset.

Komisjon annab enne vähendamist liikmesriigile võimaluse esitada oma tähelepanekud. Kõiki tähelepanekuid analüüsitakse üksikasjalikult enne toetuste vähendamist käsitleva lõpliku otsuse tegemist.

Kui ühtse määra tase osutub pärast eespool loetletud elementide ja liikmesriigi esitatud tähelepanekute arvesse võtmist ebaproportsionaalseks, võib korrektsiooni määra vähendada.

XII. **Kliimameetmete sotsiaalfondi hindamine ja kliimameetmete sotsiaalkavade asjakohasuse hindamine**

a. ***Kliimameetmete sotsiaalfondi hindamine***

Komisjon peab tegema kliimameetmete sotsiaalfondi kaks hindamist. Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 27 on sätestatud, et komisjon viib kaks aastat pärast kliimameetmete sotsiaalkavade ([28]) rakendamise algust läbi esimese hindamise kliimameetmete sotsiaalfondi rakendamise ja toimimise kohta ning järelhindamise 2033. aasta lõpuks. Iga liikmesriigi iga kahe aasta tagant koostatavad eduaruanded (vt suuniste IV jao punkt c) on olulised teabeallikad komisjoni läbiviidavate hindamiste jaoks.

Esimesel hindamisel, mille teeb komisjon, võetakse arvesse kogu asjakohast kättesaadavat teavet. Vahehindamise varase regulatiivse tähtaja tõttu (st kaks aastat pärast kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamise algust) on väga tõenäoline, et meetmete rakendamisega ollakse alles alg- või vaheetapis. Sellega seoses on liikmesriikide esimesed eduaruanded, mis tuleb esitada 15. märtsiks 2027, peamine teabeallikas edusammude mõõtmiseks ning esialgsete meetmete ja investeeringute tulemuste, eelkõige nende panuse hindamiseks fondi eesmärkide saavutamisse.

Komisjon kaalub aegsasti konsulteerimist asjaomaste sidusrühmadega, et koguda täiendavaid andmeid fondi rakendamise kohta. Arvesse võetakse ka muid riiklikul tasandil tehtud põhjalikke analüüse fondi rakendamise ja esimeste saavutatud tulemuste kohta. Viimane peaks olema kättesaadav hiljemalt 2027. aasta keskpaigaks, et kasutada komisjoni vahehindamist ja vajaduse korral esitada tõendeid kõigi ettepanekute kohta kliimameetmete sotsiaalfondi määruse muutmiseks.

Komisjon viib 2033. aasta lõpuks läbi järelhindamise, milles antakse üldine hinnang kliimameetmete sotsiaalfondile, sealhulgas teave selle mõju kohta ([29]).

Selleks et hinnata kliimameetmete sotsiaalkavades sisalduvate meetmete ja investeeringute pikaajalist mõju, julgustatakse liikmesriike viima vähemalt üks kord fondi eluea jooksul ja eelistatavalt enne 2032. aasta lõppu läbi oma riiklike meetmete ja kliimameetmete sotsiaalfondi rahastatud investeeringute mõju hindamise, võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas loetletud ühiseid näitajaid, mis võimaldab komisjonil neid tulemusi fondi järelhindamisel arvesse võtta.

([28]) Vt kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikkel 27.

([29]) Vt määruse (EL) 2023/955 artikli 27 lõige 3: „Komisjon esitab 31. detsembriks 2033 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele sõltumatu järelhindamise aruande. Järelhindamise aruandes antakse fondi kohta üldhinnang ja esitatakse teave fondi mõju kohta."

Kuigi liikmesriikide ametiasutused vastutavad selliste hindamiste tegemise ja koordineerimise eest, arutatakse kõiki küsimusi ja heade tavade vahetamist komisjoni loodud korrapärasel foorumil, et arutada seire- ja hindamistoiminguid kliimameetmete sotsiaalfondi raames. Lisaks uurib komisjon viise, kuidas pakkuda metoodilist ja tehnilist tuge ning võtta kasutusele vahendid (näiteks vastupidise stsenaariumi mõju hindamiseks).

b. ***Kliimameetmete sotsiaalkavade asjakohasuse hindamine***

Nagu on nõutud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 18 lõikes 5, peavad liikmesriigid 15. märtsiks 2029 esitama komisjonile aruande, milles tuleks hinnata iga kliimameetmete sotsiaalkava asjakohasust, pidades silmas hoonetest ja maanteetranspordist tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste HKSi direktiivi kohaldamisalasse lisamise tegelikku otsest mõju asjaomases liikmesriigis. See aruanne tuleks koostada koos iga kahe aasta tagant esitatava aruandega, mis tuleb esitada 15. märtsiks 2029 vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 lõikele 1, ja moodustama viimati nimetatud aruande osa.

c. ***Investeeringute kestlikkus***

Liikmesriigid peaksid kehtestama vajalikud kaitsemeetmed, et tagada investeeringute pikaajaline jätkusuutlikkus, näiteks seoses taristu ehitamisega uute sotsiaaleluasemete või taskukohaste energiatõhusate eluasemete jaoks või hoonete kasutusotstarbe muutmisega sotsiaaleluruumide või taskukohaste energiatõhusate eluasemete jaoks.

XIII. **Teave, teavitustegevus ja nähtavus**

a. ***Nähtavus ja teave vahendite lõplikele saajatele***

Samuti peavad liikmesriigid teavitama fondi vahendite lõplikke saajaid toetuse päritolust, sealhulgas juhul, kui nad saavad seda toetust vahendajate kaudu. See teave toetuse saajatele peaks sisaldama ELi embleemi ja asjakohast märget „Rahastanud Euroopa Liit – kliimameetmete sotsiaalfond“ meetme rakendamisega seotud dokumentides ja materjalides, mis on ette nähtud toetuse saajatele, kooskõlas käesoleva suunise lisas 3 määratletud ELi embleemi kasutamise tehniliste juhistega.

Koordineerimisasutus või määratud vastutav rakendusasutus peaks esimesel võimalusel ja hiljemalt kuus kuud pärast kliimameetmete sotsiaalkava heakskiitmise otsuse tegemist aktiveerima kliimameetmete sotsiaalkava riikliku veebisaidi ([30]). Seda tuleb korrapäraselt ajakohastada teabega kliimameetmete sotsiaalkavaga hõlmatud meetmete ja investeeringute, selle eesmärkide, tegevuse, olemasolevate rahastamisvõimaluste ja saavutuste kohta. See veebisait peab sisaldama kliimameetmete sotsiaalkavasid (esialgselt heakskiidetud versioon ja hilisemad muudetud versioonid), komisjoni rakendusotsust kava heakskiitmise kohta, komisjoni rakendusotsuseid kava muutmise kohta, komisjoni väljamakseotsuseid, komisjoni ja liikmesriigi vahelisi lepinguid, mis kujutavad endast individuaalseid juriidilisi kohustusi, ning kava väikestest muudatustest teatamist.

Koordineerimisasutused peaksid neid spetsiaalseid veebisaite uute asjakohaste dokumentidega ajakohastama. Komisjon peaks seda kasutama ka selleks, et avaldada liikmesriikide iga kahe aasta tagant esitatavad aruanded, mida nõutakse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 lõikes 1, ning kõik riiklikul tasandil tehtud analüüsid või hindamised fondi toimimise ja saavutatud tulemuste kohta.

Selleks et hoida otsest kontakti võimalike vahendite lõplike saajate ja sihtrühmadega, peaksid liikmesriigid välja töötama automaatse teavitamise ja tellimise süsteemi ning sellega seotud sotsiaalmeedias esindatuse. Selline sotsiaalmeedia kohalolek ja kaasamine peaks võimaldama võimalikel vahendite lõplikel saajatel esitada taotlusi ja saada õigeaegseid ajakohastusi.

Rakendusasutused peavad andma ELi institutsioonidele, organitele, ametitele ja asutustele taotluse korral teabe- ja nähtavusmaterjale, sealhulgas vahendite lõplikele saajatele mõeldud materjale. Liidule tuleks taotluse korral anda kasutustasuta, mitteainuõiguslik ja tagasivõtmatu litsents kõnealuste materjalide ja nende materjalidega seotud olemasolevate õiguste kasutamiseks. See ei peaks nõudma märkimisväärseid lisakulusid ega märkimisväärse halduskoormuse kandmist ei vahendite lõplikelt saajatelt ega rakendusasutuselt.

([30]) Kuuekuuline tähtaeg on kooskõlas korraldusasutuste kohustustega ELi ühtekuuluvusfondide raames, nagu on sätestatud ühissätete määruse artikli 49 lõikes 1.

Toetuse lõplikud saajad peavad tagama liidu rahastamise nähtavuse eelkõige meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele selle kohta sidusat, tulemuslikku, sisulist ja proportsionaalset suunatud teavet.

Seda kohustust ei kohaldata, kui toetust antakse füüsilistele isikutele või kui on oht, et tundlik äriteave avalikustatakse (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 23 lõige 2).

Vahendite saajad ning meetmeid ja investeeringuid rakendavad asutused tunnustavad fondi toetust järgmiselt:

a) toetusesaaja ametlikul veebisaidil ja sotsiaalmeediakanalites esitatakse toetuse tasemega proportsionaalne tegevuse lühikirjeldus koos tegevuse eesmärkide ja tulemustega, tõstes esile liidult saadavat rahalist toetust;

b) meetmete ja investeeringute elluviimisega seotud dokumentidel ja teabematerjalides, mis on mõeldud üldsusele või osalejatele, rõhutatakse nähtaval viisil liidult saadavat toetust.

b. ***Andmete avaldamine vahendite lõplike saajate ning kliimameetmete sotsiaalfondi raames rakendatud meetmete ja investeeringute kohta***

Kooskõlas kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 23 lõikega 1 peab koordineerimisasutus või rakendamise eest vastutav määratud asutus avaldama nõutavad võrdlusandmed ühe liikmesriigi veebisaidil (millele on osutatud käesolevate suuniste XIII jao punktis A vahendite lõplike saajate nähtavuse ja teabe kohta) avatud masinloetavas vormingus, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1024 ([31]) artikli 5 lõikes 1. See võimaldab andmeid sorteerida, otsida, väljavõtteid teha, võrrelda ja taaskasutada. Komisjon annab metoodilisi juhiseid vormingu ja struktuuri kohta, et muuta andmed ühilduvaks ja taaskasutatavaks kõigil sideplatvormidel, sealhulgas komisjoni veebisaitidel, ning üldsusele hõlpsasti ja kokkuvõtlikult juurdepääsetavaks.

Koordineerimisasutus või määratud asutus, kellele on usaldatud kava rakendamine, avaldab kliimameetmete sotsiaalkava meetmete ja investeeringute loetelu veebisaidil ning ajakohastab loetelu korrapärase läbivaatamise teel. Loetelu peab sisaldama kõiki fondi raames rakendatud meetmeid ja investeeringuid, esitades kliimameetmete sotsiaalfondilt saadud rahaliste vahendite kogusumma, nende meetmete ja investeeringute jaoks ette nähtud avaliku sektori rahastamise kogusumma (mis hõlmab riiklikku panust ühtsesse programmitöösse) ning muudest ELi eelarvest rahastatavatest fondidest makstud vahendite summat.

Teave rahaliste eraldiste lõplike saajate kohta (nagu on osutatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 21 lõikes 2) tuleb lisada loetellu, mille liikmesriik avaldab võimalikult kiiresti pärast toetuse lõplike saajale väljamaksmist, võttes arvesse kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 23 lõikes 1 sätestatud piiranguid. Kui mõne lõpliku saaja puhul fondi raha ei maksta välja rakendusprobleemide, õigusnormide rikkumise, auditi või finantsprobleemide tõttu, tuleb need vahendite lõplikud saajad loetelust välja jätta ja neid ei tohi kaasata nende eesmärkide arvutusse, millest tuleb teatada või mida kasutatakse nähtavuse ja teabevahetuse eesmärgil.

Loetelu peaks sisaldama järgmisi andmeid:

a) rahaeraldiste lõplike saajate nimed, nende käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrid või maksukohustuslasena registreerimise numbrid ja fondist iga investeeringu või meetme kohta saadud rahaeraldiste summad;

b) töövõtja(te) ja alltöövõtja(te) nimi (nimed) ja nende käibemaksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) või maksukohustuslasena registreerimise number (numbrid) ning lepingu (lepingute) maksumus, kui lõplik rahaeraldiste saaja on avaliku sektori hankija vastavalt riigihankeid käsitlevale liidu või riigisisesele õigusele;

c) selle linna, piirkonna ja riigi asukohatähis või asukohatuvastus, kus tegevust rakendatakse.

([31]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1024 avaandmete ja avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT L 172, 26.6.2019, lk 56).

Eespool kahes esimeses punktis osutatud teavet ei tohiks avaldada, kui see puudutab selliseid konkreetseid erandeid nagu:

— otsene sissetulekutoetus vähekaitstud leibkondadele;

— finantsmääruse artikli 38 lõikes 3 loetletud olukorrad, eelkõige: i) rahastamisvahendite kaudu saadav rahaline toetus summas alla 500 000 euro; ii) juhtumid, mille puhul avalikustamine võib seada ohtu asjaomaste isikute ja üksuste õigused ja vabadused, mida kaitstakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga, või kahjustada vahendite saajate ärihuve; iii) kui tegemist on nende ametialase pädevuse alusel valitud välisekspertide tasustamisega ning järgitakse mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja huvide konflikti puudumise põhimõtteid; iv) väga madala maksumusega lepingud, mis on väiksemad finantsmääruse I lisa punktis 14.4 osutatud summast.

c. ***Kliimameetmete sotsiaalkava kommunikatsioonistrateegia***

Pärast riikliku kliimameetmete sotsiaalkava heakskiitmist peaksid rakendusasutused või riiklik koordineerimisasutus koostama riikliku kommunikatsioonistrateegia, mille kavand tuleb lisada kliimameetmete sotsiaalkavasse. Kommunikatsioonistrateegia kavand peaks sisaldama järgmist teavet: eesmärgid, põhisõnumid, sihtrühmad, teabevahetustegevus/-kanalid, kavandatud eelarve, valitud põhiprojektid, koordineerimiskorraldus komisjoniga, seire ja hindamine. Selle rakendamine peaks algama võimalikult kiiresti pärast komisjoni rakendusotsust, millega kiidetakse kliimameetmete sotsiaalkava heaks, et tagada, et üldsus on teadlik ELi rahastamise mõjust inimeste igapäevaelule. Rakendusasutust kutsutakse üles järgima samu minimaalseid teabevahetusnõudeid, mida kohaldatakse ELi 2021.–2027. aasta eelarve puhul ([32]).

Kuna kliimameetmete sotsiaalfond on uus vahend, mis on tihedalt seotud HKS2 kasutuselevõtuga, peaks kommunikatsioonistrateegia suurendama teadlikkust ja tagama, et tunnustatakse kliimameetmete sotsiaalfondi panust sotsiaalselt õiglasesse kliimaneutraalsusele üleminekusse, käsitledes HKS2 sotsiaalset mõju projekti ja liikmesriigi tasandil. Riiklikus kommunikatsioonistrateegias tuleks täpsustada, kuidas rakendada ühiseid teabevahetusmeetmeid koos komisjoni ja selle esindusega vastavas riigis ja piirkonnas, samuti teabevahetusmeetmeid kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, majandus- ja sotsiaalpartnerite esindajatele, asjaomastele kodanikuühiskonna organisatsioonidele, noorteorganisatsioonidele ja muudele asjaomastele sidusrühmadele ning nendega.

Kuna kliimameetmete sotsiaalkavad on mitmeaastane vahend, peaks riiklik kommunikatsioonistrateegia sisaldama teabevahetuskava koos iga-aastaste tegevuste kogumiga pärast kliimameetmete sotsiaalkava vastuvõtmist, mis võib olla märk tulevastest teabevahetustegevustest järgnevatel aastatel.

Liikmesriigid võivad edendada ka laiemaid **sidusrühmade kaasamise platvorme**, et edendada kaasatust ja läbipaistvust. Need platvormid toetaksid erinevate seisukohtade kogumist ja tagaksid, et eri asjaomaste rühmade vajadusi võetakse nõuetekohaselt arvesse. Need lähevad kaugemale ametlikest konsultatsioonidest riiklikult esindatud sidusrühmadega.

Lõpuks võib strateegias rõhutada selliste konkreetsete sekkumiste ja heade tavade valimist, mis on olulised rakendusasutuse jaoks, keda ta kavatseb aktiivsemalt edendada ja teavitada ning mille kohta kavandatakse kooskõlastatud teabevahetust komisjoniga.

Selleks et tagada teabevahetustegevuse piisav levitamine ja aruandekohustus, julgustatakse rakendusasutusi teavitama koordineerimismehhanismi (vt III jao punkt a rakendamise kohta) vähemalt kord aastas teabevahetusstrateegia rakendamisest ja tulemustest ning järgmise aasta peamistest kavandatud teavitamismeetmetest.

Parimate tavade vahetamiseks ja kliimameetmete sotsiaalfondiga seotud ühismeetmete koordineerimiseks peavad rakendusasutused esitama komisjonile riikliku teabevahetuse koordinaatori kontaktandmed, kes on komisjoni ja teiste liikmesriikide kontaktpunktid. Asutused peaksid need esitama võimalikult kiiresti pärast kliimameetmete sotsiaalkava vastuvõtmist.

([32]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/managing-your-project/communicating-and-raising-eu-visibility_et.

d. ***Horisontaalsed kommunikatsioonitegevused Euroopa tasandil***

Komisjon rakendab ka fondi ning selle meetmete ja saavutatud tulemustega seotud info- ja kommunikatsioonimeetmeid. Kui see on asjakohane ja riiklikud ametiasutused annavad nõusoleku, võib nende meetmete hulka kuuluda ühine teavitustegevus riiklike ametiasutuste, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni esindustega asjaomastes liikmesriikides (kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 23 lõige 3).

Selleks et tagada kooskõlastatud lähenemisviis komisjoni ja liikmesriikide teabevahetustegevuse vahel, loob komisjon

— kliimameetmete sotsiaalfondi veebisaidi. See sisaldab näiteks üldist teavet fondi kohta, viidet iga liikmesriigi poolt vastu võetud kliimameetmete sotsiaalkavale ja selle üksikasju (sealhulgas kava ennast, kui komisjon on selle heaks kiitnud), loetelu liikmesriikide asutustest, kes vastutavad kliimameetmete sotsiaalkavade rakendamise eest, ning alajagu, mis käsitleb meetmete ja investeeringute häid tavasid. Komisjon uuendab seda spetsiaalset veebilehte regulaarselt kogu asjakohase avaliku teabega;

— riiklike teabevahetuskoordinaatorite võrgustiku parimate tavade jagamiseks ja ühiste teabevahetustegevuste korraldamiseks. Komisjon korraldab võrgustikuga kohtumisi ja loob teabevahetuseks digitaalse keskkonna.

LISA I.

Loetelu asjakohastest ühistest näitajatest abikõlblike meetmete ja investeeringute kaupa (nagu on täpsustatud kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artiklis 8)

Kliimameetmete sotsiaalfondi määruse IV lisas on sätestatud ühised näitajad ja sätestatud, et kui liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava ei sisalda mõnda näitajat toetavat meedet või investeeringut, võivad liikmesriigid märkida, et need ei ole kohaldatavad. Sellega seoses on allpool esitatud tabelis kindlaks määratud, milliseid IV lisas loetletud ühiseid näitajaid peetakse iga meetme või investeeringu liigi puhul asjakohaseks, et koostada iga kahe aasta tagant esitatav eduaruanne vastavalt kliimameetmete sotsiaalfondi määruse artikli 24 lõikele 1. Kui liikmesriigi kliimameetmete sotsiaalkava sisaldab meedet või investeeringut, mis kuulub kindlaksmääratud liiki meetmete/investeeringute alla, peaks ta koguma teavet allpool märgitud ühise(te) näitaja(te) kohta ja lisama oma iga kahe aasta tagant esitatavatesse eduaruannetesse asjakohased andmed, millega mõõdetakse ühise(te) näitaja(te) suunas tehtud edusamme.

Hoonete komponent	Väljundnäitaja 3	Väljundnäitaja 4	Väljundnäitaja 5	Väljundnäitaja 6	Väljundnäitaja 7	Väljundnäitaja 8	Väljundnäitaja 9	Väljundnäitaja 10
	Vähekaitstud leibkondade arv	Hoonete arv – põhjalik renoveerimine	Põrandapind (põhjalik renoveerimine)	Hoonete arv (muu energiatõhusaks renoveerimine)	Põrandapind – muu energiatõhusaks renoveerimine	Asendatud fossiilkütusel töötavate kütteseadmete arv	Taastuvenergia lisavõimsus (MW)	Taastuvenergia täiendav võimsus (ühikud)
a) Hoonete renoveerimine	x	x (*)	x (*)	x (**)	x (**)	(x)	(x)	(x)
b) Juurdepääs taskukohastele energiatõhusatele eluasemetele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele	x					(x)	(x)	(x)
c) CO_2-heite vähendamine hoonete kütte ja jahutuse elektrifitseerimise kaudu	x					(x)	(x)	(x)
d) Sihipärase, kättesaadava ja taskukohase teabe ja koolituse pakkumine, teadlikkuse tõstmine ja nõustamine	x							
e) Energiatõhususe lahendused ja asjakohased rahastamisvahendid kooskõlas fondi sotsiaalsete eesmärkidega	x	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)

Selgitus: Tähisega x ühiste näitajate puhul peavad liikmesriigid ja komisjon igal üksikjuhul eraldi kokku leppima, millised meetmed (kui neid on) ei aita kaasa vastavale näitajale ja millest ei pea iga kahe aasta tagant esitatavas eduaruandes aru andma.

(*) Ainult põhjalikult renoveeritud hoonete puhul. Selgituseks, kuigi hoonete energiatõhususe direktiivis (artikli 2 punkt 20) on „põhjalik renoveerimine“ määratletud kui renoveerimine, mille tulemuseks on heitevaba hoone tase, ei pruugi renoveerimine heitevabade hoonete saavutamiseks alati olla teostatav. Primaarenergia kasutamise 60 % vähendamist võib seega pidada ka põhjalikuks renoveerimiseks kliimameetmete sotsiaalkavade koostamise ja rakendamise eesmärgil.

(**) Ainult hoonete puhul, mida on muul viisil energiatõhusalt renoveeritud.

Hoonete komponent	Tulemusnäitaja 11 Vähekaitstud leibkondade vähendamine (%)	Tulemusnäitaja 12 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine hoonesektoris	Tulemusnäitaja 13 Energiaostuvõimetuse all kannatavate leibkondade arvu vähendamine (%)	Tulemusnäitaja 14 Primaarenergia aastase tarbimise sääst (MWh/aastas)	Tulemusnäitaja 15 Primaarenergia aastase tarbimise sääst (kWh/m_2)	Tulemusnäitaja 16 Lõppenergia aastase tarbimise sääst (kWh/m_2)	Tulemusnäitaja 17 Lõppenergia aastase tarbimise sääst (MWh/aastas)
a) Hoonete renoveerimine	x	x	x	x	x	x	x
b) Juurdepääs taskukohastele energiatõhusatele eluasemetele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele	x	(x) (*)	x	(x) (*)	(x) (*)	(x) (*)	(x) (*)
c) CO_2-heite vähendamine hoonete kütte ja jahutuse elektrifitseerimise kaudu	x	x	x	x	x	x	x
d) Sihipärase, kättesaadava ja taskukohase teabe ja koolituse pakkumine, teadlikkuse tõstmine ja nõustamine							
e) Energiatõhususe lahendused ja asjakohased rahastamisvahendid kooskõlas fondi sotsiaalsete eesmärkidega	x	(x)	x	(x)	(x)	(x)	(x)

Selgitus: Tähisega x ühiste näitajate puhul peavad liikmesriigid ja komisjon igal üksikjuhul eraldi kokku leppima, millised meetmed (kui neid on) ei aita kaasa vastavale näitajale ja millest ei pea iga kahe aasta tagant esitatavas eduaruandes aru andma.

(*) Need näitajad on asjakohased üksnes hoonete kasutusotstarbe muutmisel (mitte uute hoonete ehitamisel).

Maanteetranspordi komponent	Väljundnäitaja 20 Vähekaitstud transpordikasutajate arv	Väljundnäitaja 21 Ostetud heiteta sõidukite arv	Väljundnäitaja 22 Ostetud vähese heitega sõidukite arv	Väljundnäitaja 23 Ostetud jalgrataste arv	Väljundnäitaja 24 Tankimis- ja laadimispunktide arv	Väljundnäitaja 25 Odavamad või tasuta ühistranspordipiletid (kasutajate arv)	Väljundnäitaja 26 Täiendavad jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahendused (kasutajate arv)	Väljundnäitaja 27 Täiendavad jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahendused (ühikud)	Väljundnäitaja 28 Toetatud sihtotstarbeline jalgrattataristu (km)
d) Sihipärase, kättesaadava ja taskukohase teabe ja koolituse pakkumine, teadlikkuse tõstmine ja nõustamine	x								

Maanteetranspordi komponent	Väljundnäitaja 20 Vähekaitstud transpordikasutajate arv	Väljundnäitaja 21 Ostetud heiteta sõidukite arv	Väljundnäitaja 22 Ostetud vähese heitega sõidukite arv	Väljundnäitaja 23 Ostetud jalgrataste arv	Väljundnäitaja 24 Tankimis- ja laadimispunktide arv	Väljundnäitaja 25 Odavamad või tasuta ühistranspordipiletid (kasutajate arv)	Väljundnäitaja 26 Täiendavad jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahendused (kasutajate arv)	Väljundnäitaja 27 Täiendavad jagatud liikuvuse ja nõudepõhise liikuvuse lahendused (ühikud)	Väljundnäitaja 28 Toetatud sihtotstarbeline jalgrattataristu (km)
f) Heiteta ja vähese heitega sõidukid ja jalgrattad, laadimis- ja tankimistaristu	x	(x)	(x)	(x)	(x)				(x)
g) Taskukohane ja juurdepääsetav ühistransport (…), säästev nõudepõhine liikuvus, jagatud liikuvusteenused ja aktiivse liikuvuse võimalused	x					(x)	(x)	(x)	

Selgitus: Tähisega x ühiste näitajate puhul peavad liikmesriigid ja komisjon igal üksikjuhul eraldi kokku leppima, millised meetmed (kui neid on) ei aita kaasa vastavale näitajale ja millest ei pea iga kahe aasta tagant esitatavas eduaruandes aru andma.

	Tulemusnäitaja 29 Vähekaitstud transpordikasutajate vähendamine (%)	Tulemusnäitaja 30 Transpordivaesuses leibkondade arvu vähendamine (%)	Tulemusnäitaja 31 Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine maanteetranspordis
d) Sihipärase, kättesaadava ja taskukohase teabe ja koolituse pakkumine, teadlikkuse tõstmine ja nõustamine			
f) Heiteta ja vähese heitega sõidukid ja jalgrattad, laadimis- ja tankimistaristu	x	x	x
g) Taskukohane ja juurdepääsetav ühistransport (…), säästev nõudepõhine liikuvus, jagatud liikuvusteenused ja aktiivse liikuvuse võimalused	x	x	x

Lisaks mikroettevõtjate puhul	Väljundnäitaja 33	Tulemusnäitaja 34
	Vähekaitstud mikroettevõtjate arv	Mikroettevõtjate arvu vähenemine (%)
a) Hoonete renoveerimine	(x)	(x)
b) Juurdepääs taskukohastele energiatõhusatele eluasemetele, sealhulgas sotsiaaleluruumidele		
c) CO_2-heite vähendamine hoonete kütte ja jahutuse elektrifitseerimise kaudu	(x)	(x)
d) Sihipärase, kättesaadava ja taskukohase teabe ja koolituse pakkumine, teadlikkuse tõstmine ja nõustamine	(x)	(x)
e) Energiatõhususe lahendused ja asjakohased rahastamisvahendid kooskõlas fondi sotsiaalsete eesmärkidega	(x)	(x)
f) Heiteta ja vähese heitega sõidukid ja jalgrattad, laadimis- ja tankimistaristu	(x)	(x)
g) Taskukohane ja juurdepääsetav ühistransport (…), säästev nõudepõhine liikuvus, jagatud liikuvusteenused ja aktiivse liikuvuse võimalused	(x)	(x)

Selgitus: Tähisega x ühiste näitajate puhul peavad liikmesriigid ja komisjon igal üksikjuhul eraldi kokku leppima, millised meetmed (kui neid on) ei aita kaasa vastavale näitajale ja millest ei pea iga kahe aasta tagant esitatavas eduaruandes aru andma.

Ajutine otsene sissetulekutoetus (DIS)	Väljundnäitaja 36	Väljundnäitaja 37	Tulemusnäitaja 38	Tulemusnäitaja 39
	Ajutist otsest sissetulekutoetust saavate haavatavate leibkondade arv	Ajutist otsest sissetulekutoetust saavate haavatavate transpordikasutajate arv	Ajutine otsene sissetulekutoetus haavatava leibkonna kohta (eurodes)	Ajutine otsene sissetulekutoetus haavatava transpordikasutaja kohta (eurodes)
Artikkel 2 – meetmed, mille raames antakse otsest sissetulekutoetust	x	x	x	x

Võib esineda juhtumeid, kus täpsete andmete kogumine ühiste näitajate kohta ei ole teostatav. Sellistel juhtudel võivad liikmesriigid teha ettepaneku esitada hinnangud, tuginedes täpsete andmete kogumise teostamatuse selgele põhjendusele ja usaldusväärsele hindamismetoodikale, milles tuleks komisjoniga eelnevalt kokku leppida.

LISA II

Artikli 20.1 kohasele maksetaotlusele lisatava liidu vahendite haldaja kinnituse vorm

Mina/meie, allakirjutanu(d) (perekonnanimi (perekonnanimed), eesnimi (eesnimed), ametinimetus või ametikoht), XXX kliimameetmete sotsiaalkava vahendite haldaja kinnitustele alla kirjutama määratud asutuse juht (CCI-number)

tuginedes XXX kliimameetmete sotsiaalkava rakendamisele ajavahemikul XX-XX-XXX kuni YY-YY-YYY, tuginedes minu/meie enda hinnangule ja kogu teabele, mis oli mulle/meile kättesaadav maksetaotluse esitamise kuupäeval komisjonile, sealhulgas juhtimiskontrollide ja komisjonile esitatud maksetaotlustes sisalduvate kuludega seotud auditite tulemustel ajavahemikul VV-VV-VVVV kuni ZZ-ZZ-ZZZZ,

ning võttes arvesse minu/meie kohustusi vastavalt määrusele (EL) 2023/995,

kinnitan/kinnitame käesolevaga järgmist:

a) maksetaotlustes esitatud teave on nõuetekohaselt esitatud, terviklik ja täpne ning kooskõlas määruse (EL) 2023/995 artikliga 20;

b) täielikult saavutatud sihtide ja vahe-eesmärkide saavutamisega seotud kulud on kooskõlas kohaldatava õigusega ja neid kasutati sihtotstarbeliselt;

c) asjaomane liikmesriik ei ole varem rahuldavalt saavutatud vahe-eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid tühistanud.

Kinnitan/kinnitame, et lõplikes auditi- või kontrolliaruannetes varasemate maksetaotluste kohta välja selgitatud õigusnormide rikkumistega on nõuetekohaselt tegeletud. Samuti kinnitan/kinnitame, et sihid või vahe-eesmärgid, mille seaduslikkust ja korrektsust hinnatakse pidevalt, on kuni hindamise lõpuleviimiseni maksetaotlusest välja jäetud, et need saaks lisada järgmisesse maksetaotlusesse.

Lisaks kinnitan/kinnitame kava rakendamise näitajate, vahe-eesmärkide ja edusammudega seotud andmete usaldusväärsust.

Kinnitan/kinnitame ka, et kasutusele on võetud tõhusad ja proportsionaalsed pettusevastased meetmed, mille puhul võetakse arvesse sellega seoses avastatud riske.

Lõpuks kinnitan/kinnitame, et ma/me ei ole teadlik/teadlikud programmi rakendamisega seotud ühestki avaldamata, potentsiaalselt mainet kahjustavast asjaolust.

LISA III

Teavitamine ja nähtavus – artikkel 23

Liidu embleemi („embleem“) kasutamine ja tehnilised näitajad

1.1. Embleem peab olema nähtaval kohal kõigil üldsusele või osalejatele mõeldud teabematerjalidel, mis on seotud toimingu rakendamisega, näiteks trükitud või digitaalsed tooted ja veebisaidid, sealhulgas mobiiliversioonid.

1.2. Embleemi juures esitatakse täielikult välja kirjutatult tekst **„Rahastanud Euroopa Liit – kliimameetmete sotsiaalfond“**.

1.3. Liidu embleemiga koos võib kasutada mis tahes järgmist kirjatüüpi: Arial, Auto, Calibri, Garamond, Trebuchet, Tahoma, Verdana või Ubuntu. Kaldkirja, allajoonitud teksti ja teisi teksti esiletõstmise viise ei tohi kasutada.

1.4. Tekst ei tohi embleemiga mingil viisil kattuda.

1.5. Kasutatava kirjatüübi suurus peab olema vastavuses embleemi suurusega.

1.6. Kirjatüübi värv peab sõltuvalt taustast olema kas Reflex Blue, must või valge.

1.7. Embleemi ei tohi muuta ning lisada ei tohi muid graafilisi elemente või tekste. Kui lisaks embleemile esitatakse teisi logosid, peab embleem olema kõrguse ja laiuse poolest vähemalt sama suur kui suurim muu logo. Lisaks ELi embleemile ei tohi liidu toetuse esiletoomiseks kasutada muud visuaalset tähist ega logo.

1.8. Kui ühes kohas toimub mitu tegevust, mida toetatakse kas samast rahastamisvahendist või erinevatest rahastamisvahendites või kui sama tegevuse jaoks antakse hiljem uuesti toetust, kasutatakse vähemalt ühte tahvlit või stendi.

1.9. Embleemi trükkimise standardid ja standardvärvid on järgmised.

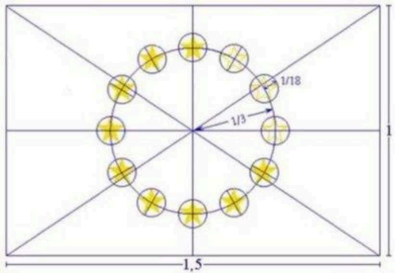
A) SÜMBOLI KIRJELDUS

Sinise taeva taustal moodustavad 12 kuldset tähte ringi, mis kujutab Euroopa rahvaste liitu. Tähtede arv ei muutu, sest arv kaksteist sümboliseerib täiuslikkust ja ühtsust.

B) HERALDILINE KIRJELDUS

Taevasinisel taustal asuv ring 12 kuldsest tähest, mille tipud ei puutu kokku.

C) GEOMEETRILINE KIRJELDUS

Embleem on sinine ristkülikukujuline lipp, mille laius on poolteist korda lipu kõrgus. Lipul asuvad kaksteist võrdsete vahedega kuldset tähte, mis moodustavad mõttelise ringjoone, mille keskpunkt asub ristküliku diagonaalide ristumispunktis. Selle ringjoone raadius on 1/3 lipu kõrgusest. Kõik tähed on viisnurksed ja nende tipud paiknevad mõttelise ringjoone sees. Selle ringjoone raadius on 1/18 lipu kõrgusest. Kõik tähed on püstiasendis, st üks tipp on vertikaalselt suunaga üles ning kahe külgmise nurga tippude vahele tõmmatud sirge asetseb lipumastiga risti. Tähering on paigutatud selliselt, et iga täht vastab ühele täistunnile kella numbrilaual. Nende arv on muutumatu.

D) NÕUETEKOHASED VÄRVID

Embleemi värvid on järgmised: Neljavärvitrükk PANTONE YELLOW: tähed.

E) NELJAVÄRVITRÜKK

Kui kasutatakse neljavärvitrükki, tuleb kahe standardvärvi saamiseks kasutada neljavärvitrüki nelja värvi.

PANTONE YELLOW saadakse 100 %lise „Process Yellow“ kasutamise teel.

PANTONE REFLEX BLUE saadakse 100 %lise „Process Cyan“ ja 80 %lise „Process Magenta“ segamisel.

Internet:

PANTONE REFLEX BLUE vastab veebipaleti värvile RGB:0/51/153 (kuueteistkümnendsüsteemis: 003399) ja PANTONE YELLOW vastab veebipaleti värvile RGB: 255/204/0 (kuueteistkümnendsüsteemis: FFCC00).

MUSTVALGE TRÜKK

Kui kasutatakse ainult musta värvi, siis peab ristküliku raam olema must ning tähed tuleb trükkida mustana valgel taustal.

Kasutades ainult sinist värvi (Reflex Blue), trükitakse kogu taust sinine ja tähed valgena negatiivis.

EMBLEEMI PAIGUTAMINE VÄRVILISELE TAUSTALE

Kui värvilisest taustast loobuda ei saa, tuleb ristkülikule ümber trükkida valge piirjoon laiusega 1/25 ristküliku kõrgusest.

Embleemi kolmandate isikute poolt kasutamise põhimõtted on sätestatud Euroopa Nõukoguga sõlmitud halduskokkuleppes, milles käsitletakse Euroopa embleemi kasutamist kolmandate isikute poolt (ELT C 271, 8.9.2012, lk 5).

2. Intellektuaalomandiõiguste litsents, millele on osutatud artikli 49 lõikes 6, annab ELile vähemalt järgmised õigused:

2.1. sisekasutuse õigus, st õigus reprodutseerida, kopeerida ja teha liidu institutsioonidele ja asutustele, liikmesriikide asutustele ja nende töötajatele kättesaadavaks teavitamise ja nähtavusega seotud materjalid;

2.2. õigus reprodutseerida teavitamise ja nähtavusega seotud materjale igal viisil ja igal kujul, nii tervikuna kui ka osaliselt;

2.3. edastada üldsusele teavitamise ja nähtavusega seotud materjalid igasuguste teavitusvahendite abil;

2.4. levitada teavitamise ja nähtavusega seotud materjale ja nende koopiaid üldsusele igasugusel kujul;

2.5. arhiveerida ja säilitada teavitamise ja nähtavusega seotud materjale;

2.6. õigus anda teavitamise ja nähtavusega seotud materjale käsitlevaid õigusi edasi kolmandatele isikutele.

LÜHENDID JA LÜHIPEALKIRJAD

Ühissätete määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

Põhimõte „ei kahjusta oluliselt“ – põhimõte „ei kahjusta oluliselt“ seoses keskkonnaeesmärkidega määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses.

Energiatõhususe direktiiv – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1).

Hoonete energiatõhususe direktiiv – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta (ELT L, 2024/1275, 8.5.2024).

Heitkogustega kauplemise direktiiv – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32).

HKS2 – uus heitkogustega kauplemise süsteem hoonete, maanteetranspordi ja muude sektorite jaoks, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/959 (millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ning otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist) peatükis IV.a (ELT L 130, 16.5.2023, lk 134).

Finantsmäärus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024).

Fond, kliimameetmete sotsiaalfond – kliimameetmete sotsiaalfond.

Üldine grupierandi määrus – komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

Energialiidu ja kliimameetmete juhtimist käsitlev määrus – Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

MFF – mitmeaastane finantsraamistik.

Kava(d), kliimameetmete sotsiaalkava(d) – kliimameetmete sotsiaalkava(d).

Taaste- ja vastupidavusrahastu määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

Kliimameetmete sotsiaalfondi määrus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060 (ELT L 130, 16.5.2023, lk 1).

Taksonoomiamäärus – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 1).